

EUROOPAN KESKUSPANKKI

PANKKIVALVONTA

EKP:n ohjeet sisäisen likviditeetin riittävyyden arviointimenettelystä (ILAAP)

BANKENTOEZICHT

Marraskuu 2018

BANKTILSYN BANKU UZRAUDZĪBA

BANKŪ PRIEŽIŪRA NADZÓR BANKOWY

VIGILANZA BANCARIA

BANKFELÜGYELET

BANKING SUPERVISION

SUPERVISION BANCAIRE BANČNI NADZOR

MAOIRSEACHT AR BHAINCÉIREACHT NADZOR BANAKA

BANKING SUPERVISION

PANGANDUSJÄRELEVALVE

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKOVNI DOHLED

БАНКОВ НАДЗОР

BANKTILSYN

BANKENAUF SICHT

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ PANKKIVALVONTA

SUPRAVEGHERE BANCARĂ BANKOVÝ DOHL'AD

SUPERVIŽJONI BANKARJA

SUPERVISIÓN BANCARIA

BANKING SUPERVISION

SUPERVISÃO BANCÁRIA

BANKENAUF SICHT

Sisällysluettelo

1	Johdanto	2
	1.1 Tarkoitus	3
	1.2 Soveltamisala	4
2	Periaatteet	5
	Periaate 1: Laitoksen johto vastaa ILAAP-menettelyn luotettavasta hallinnoinnista	5
	Periaate 2: ILAAP-menettely on kiinteä osa laitoksen hallintojärjestelmää	7
	Periaate 3: ILAAP-menettelyllä varmistetaan eri näkökulmista, että laitoksella on riittävästi likviditeettiä, ja ylläpidetään siten olennaisella tavalla laitoksen toimintakykyä	13
	Periaate 4: ILAAP-menettelyssä tunnistetaan ja huomioidaan kaikki olennaiset riskit	19
	Periaate 5: Sisäiset likviditeettipuskurit ovat laadukkaita ja ne on selkeästi määritelty, ja sisäiset vakaat varainhankintalähteet on selkeästi määritelty	22
	Periaate 6: ILAAP-menettelyssä käytettävät riskien laskentamenetelmät ovat asianmukaiset ja yhtenäiset, ja ne validoidaan riippumattomasti	23
	Periaate 7: Säännöllisillä stressitesteillä pyritään varmistamaan likviditeetin riittävyys epäsuotuisissakin olosuhteissa	26
3	Sanasto	30
	Lyhenneluettelo ja säädösviitteet	34

1 Johdanto

1. Tuorein finanssikriisi osoitti, miten elintärkeää likviditeetti¹ on luottolaitoksille. Jos likviditeettiä ei ole tarpeeksi, niiden toimintakyky on välittömästi uhattuna. Laitosten onkin tärkeää hallita likviditeettiriskejään siten, että ne pystyvät varmasti suoriutumaan maksuvelvoitteistaan kaikkina aikoina – myös epäsuotuisissa olosuhteissa.²
2. Sisäisen likviditeetin riittävyyden arviointimenettely (ILAAP) on keskeinen osa luottolaitosten riskienhallintaa. EKP odottaa yhteisen valvontamekanismin (YVM) piirissä olevien merkittävien laitosten noudattavan ILAAP-menettelyssään vakavaraisuusdirektiivin³ artiklan 86 mukaisesti varovaisuutta⁴. EKP:n näkemyksen mukaan luotettavaan, tehokkaaseen ja kattavaan ILAAP-menettelyyn kuuluu selkeä arvio likviditeettiin kohdistuvista riskeistä sekä hyvin jäsenneyt riskienhallinta- ja eskaloitimenettelyt, jotka perustuvat harkittuun ja perusteelliseen riskistrategiaan ja sen pohjalta luotuun riskilimiittijärjestelmään.
3. EKP:n näkemyksen mukaan luotettava, tehokas ja kattava ILAAP-menettely edellyttää perustakseen kahta eri näkökulmaa, jotka täydentävät toisiaan ja tuottavat tietoa toistensa tueksi: taloudellista ja normatiivista näkökulmaa.
4. ILAAP-menettely on tärkeässä osassa myös valvojan arviointiprosessissa. ILAAP-menettely vaikuttaa kaikkiin valvojan arviointiprosessin eri osioihin ja pilarin 2 maksuvalmiusvaatimusten määrittämiseen valvojan arviointiprosessin (SREP) yhteisistä menettelyistä ja menetelmistä annettujen EPV:n ohjeiden mukaisesti.
5. Valvojan arviointiprosessissa lähdetään siitä, että laadukas ILAAP-menettely vähentää laitoksen itsensä ja valvojien epävarmuutta riskeistä, joita laitoksen kohdistuu tai saattaa kohdistua, sekä lisää valvojien luottamusta siihen, että laitoksella on riittävät likviditeetipuskurit, riittävästi pysyvää varainhankintaa ja tehokkaat riskienhallintamenettelyt toimintansa jatkuvuuden varmistamiseksi. Laitoksen on siis varmistettava, että kaikki olennaiset riskit tunnistetaan ennakoivasti, niiden hallinta (riskien mittaaminen ja kontrollit) on järjestetty tehokkaasti ja niiden kattamiseksi on riittävästi laadukasta likviditeettiä.

¹ Näissä ohjeissa likviditeetillä tarkoitetaan sekä maksuvalmiutta että hankittavia varoja.

² Ks. esim. Baselin pankkivalvontakomitean raportti "The Basel Committee's response to the financial crisis: report to the G20", lokakuu 2010.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338).

⁴ Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 86 kohdan 1 mukaan toimivaltaisten viranomaisten on "huolehdittava siitä, että laitosten käytössä on tehokkaat strategiat, toimintatavat, menettelyt ja järjestelmät, joilla tunnistetaan, mitataan, hallitaan ja valvotaan likviditeettiriskeä tarkoituksenmukaisten ajanjaksojen ajan, myös päivänsisäisesti, sen varmistamiseksi, että laitokset säilyttävät riittävän tason likviditeetipuskurit".

1.1 Tarkoitus

6. Näillä ohjeilla tuodaan julki EKP:n näkemys vakavaraisuusdirektiivin artiklaan 86 kirjatusta ILAAP-vaatimuksista ja täsmennetään sen ILAAP-menettelyä koskevia odotuksia. Tarkoituksena on paitsi entisestään parantaa laitosten ILAAP-menettelyjä ja edistää parhaiden käytäntöjen hyödyntämistä, myös lisätä avoimuutta ja yhtenäistää ja tehostaa valvontaa.
7. Ohjeisiin on koottu likviditeettiriskiä koskevien vakavaraisuusdirektiivin säännösten pohjalta seitsemän periaatetta, joita vasten kunkin laitoksen ILAAP-menettelyjä arvioidaan osana valvojan arviointiprosessia. Periaatteisiin viitataan myös kunkin laitoksen kanssa käytävässä valvontadialogissa.
8. Ohjeet eivät korvaa tai ohita vakavaraisuusdirektiivin artiklan 86 täytäntöönpanosäädöksiä, ja jos ne ovat ristiriidassa sovellettavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan lainsäädännön määräyksiä. Ohjeet on tarkoitettu käytännön apuvälineeksi, ja niitä päivitetään säännöllisesti uusien tilanteiden ja kokemusten pohjalta. Ohjeissa esitetyt periaatteet ja odotukset voivat siis muuttua ajan mittaan. Ohjeita tarkistetaan tarvittaessa yhteisen pankkivalvonnan käytäntöjen ja menetelmien jatkokehityksen sekä kansainvälisen ja eurooppalaisen sääntelykehityksen pohjalta. Myös esimerkiksi Euroopan unionin tuomioistuimen uudet tulkinnat sovellettavista direktiiveistä ja asetuksista otetaan huomioon.
9. Ohjeissa käydään läpi ILAAP-menettelyn keskeisiä periaatteita ja keskitytään valvonnan näkökulmasta olennaisiin seikkoihin. Asiakirja ei siis ole kaikenkattava ohje ILAAP-menettelystä, vaan laitokset ovat itse vastuussa siitä, että ne toteuttavat menettelyn omaan tilanteeseensa sopivalla tavalla. EKP arvioi kunkin laitoksen ILAAP-menettelyn erikseen.
10. Laitosten olisi hyvä huomioida näiden ohjeiden sekä sovellettavan unionin ja kansallisen lainsäädännön lisäksi myös ILAAP-menettelyyn liittyvät Euroopan pankkiviranomaisen (EPV)⁵, Baselin pankkivalvontakomitean, finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän ja muiden kansainvälisten foorumien ohjeet. Lisäksi laitosten tulisi ottaa huomioon kaikki niille valvontarvion pohjalta annettavat ILAAP-menettelyyn liittyvät suositukset, kuten luotettavaa hallintoa, riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa koskevat suositukset.

⁵ Erityisen olennaisia ovat EPV:n ohjeet hallinnosta ja ohjauksesta (EBA/GL/2017/11), EPV:n ohjeet laitosten stressitestauksesta (Guidelines on institutions' stress testing, EBA/GL/2018/04) sekä Euroopan pankkivalvojien komitean ohjeet keskittymäriskin hallinnasta osana valvojan arviointiprosessia (CEBS Guidelines on the management of concentration risk under the supervisory review process, GL31).

1.2 Soveltamisala

11. Nämä ohjeet koskevat kaikkia luottolaitoksia, jotka on luokiteltu YVM-kehysasetuksen⁶ artiklan 2 kohdassa 16 tarkoitetuiksi merkittäviksi valvottaviksi yhteisöiksi. Vakavaraisuusdirektiivin artiklaan 86 kirjattujen ILAAP-vaatimusten soveltamistaso määritellään vakavaraisuusdirektiivin artiklassa 109. Koska artiklaan 86 on kirjattu vain yhteiset vähimmäisvaatimukset, se on EU:n eri jäsenvaltioissa saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä eri tavoin. Yhteiseen pankkivalvontaan osallistuvissa jäsenvaltioissa on siis käytössä monia erilaisia ILAAP-käytäntöjä ja vaatimuksia luottolaitosten valvonnassa.
12. EKP on laatinut ILAAP-menettelyä koskevat periaatteet yhdessä kansallisten toimivaltaisten viranomaisten kanssa. Tavoitteena on yhdenmukaistaa valvontamenetelmiä laadukkaan valvonnan varmistamiseksi.
13. ILAAP-menettely on ennen kaikkea luottolaitosten sisäinen prosessi, ja vastuu sen toteuttamisesta uskottavalla tavalla ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti on laitoksilla itsellään. Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 86 mukaan ILAAP-menettelyn on oltava oikeasuhteinen laitoksen toiminnan luonteeseen, laajuuteen ja monimuotoisuuteen nähden.
14. Näissä ohjeissa esitetyt periaatteet on tarkoitettu vain lähtökohdaksi valvottavien laitosten kanssa käytävää valvontadiologia varten, eivätkä ne siis muodosta kaikenkattavaa ohjetta siitä, miten luotettava, tehokas ja kattava ILAAP-menettely tulisi järjestää ja miten se tulisi toteuttaa. Laitoksen omalla vastuulla on huolehtia siitä, että ILAAP-menettely toteutetaan laitoksen toiminnan luonne, laajuus ja monimuotoisuus huomioon ottaen kattavasti ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti. Suhteellisuusperiaatetta ei pidä kuitenkaan soveltaa tavalla, joka heikentää ILAAP-menettelyn tehokkuutta.

---

⁶ Euroopan keskuspankin asetus (EU) N:o 468/2014, annettu 16 päivänä huhtikuuta 2014, kehyksen perustamisesta yhteisen valvontamekanismin puitteissa tehtävälle yhteistyölle EKP:n ja kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välillä sekä kansallisten nimettyjen viranomaisten kanssa (YVM-kehysasetus) (EKP/2014/17) (EUVL L 141, 14.5.2014, s. 1).

2 Periaatteet

Periaate 1: Laitoksen johto vastaa ILAAP-menettelyn luotettavasta hallinnoinnista

- (i) ILAAP-menettelyn merkittävyyden vuoksi sen kaikkien keskeisten osien tulisi olla laitoksen johdon hyväksymiä. Tämä olisi huomioitava laitoksen johtoa koskevissa sisäisissä hallintojärjestelyissä, jotka tulee määrittää kansallisen sääntelyn, sovellettavan unionin lainsäädännön ja EPV:n ohjeiden mukaisesti. Lisäksi odotuksena on, että hallituksessa, toimivassa johdossa, muussa johdossa ja asiaankuuluvissa valiokunnissa käydään perusteellista ja kriittistä keskustelua ILAAP-menettelystä.
- (ii) Laitoksen johdon tulisi laatia ILAAP-menettelyn tulosten ja muiden olennaisten tietojen pohjalta vuosittain selkeä ja tiivis lausunto laitoksen likviditeetin riittävydestä ja allekirjoittaa se.
- (iii) Laitoksen johto kantaa kokonaisvastuun ILAAP-menettelyn toteutuksesta, ja sen olisi vahvistettava menettelyn hallintojärjestelmä, jossa vastuunjako on selkeä ja toimintojen eriyttämisen periaatteen mukainen. Hallintojärjestelmästä tulisi käydä selkeästi ilmi, miten ILAAP-menettelyn säännöllinen sisäinen uudelleentarkastelu ja validointi järjestetään.

Laitoksen johto hyväksyy ILAAP-menettelyn keskeiset osa-alueet

15. Odotuksena on, että laitoksen johto laatii ja allekirjoittaa lausunnon laitoksen likviditeetin riittävydestä sekä hyväksyy ILAAP-menettelyn keskeiset osa-alueet, joita ovat esimerkiksi
  - hallintojärjestelmä
  - sisäinen dokumentointi
  - menettelyn kattavuus (mukana olevat yhteisöt), riskien tunnistaminen, riskien sisäinen luettelointi ja luokittelu olennaisten riskien määritelmän mukaan sekä näiden riskien kattaminen likviditeetillä
  - riskien laskentamenetelmät⁷ ja niissä käytettävät keskeiset oletukset ja parametrit (kuten aikajänne, luottamustaso⁸ ja maturiteettiprofiili), jotka perustuvat luotettaviin tietoihin ja niiden koontijärjestelmiin

⁷ Ohjeissa ei ole määritetty mitään tiettyä menetelmää, jota riskien laskennassa tulisi käyttää. Ks. periaatteen 6 alainen kohta "Riskien laskentamenetelmien valinta".

⁸ Esimerkiksi kun mallinnetaan talletuksia, joilla ei ole määritettyä erääntymispäivää.

- likviditeetin riittävyyden arviointimenetelmä (esimerkiksi stressitestaustajärjestelyt ja selkeä likviditeetin riittävyyden määritelmä).
  - ILAAP-menettelyn ja etenkin likviditeetin riittävyyttä koskevan lausunnon pohjana käytettyjen keskeisten tietojen laadunvarmistus (esimerkiksi sisäisen validoinnin organisointi ja rooli, itsearviointi suhteessa sovellettaviin sääntöihin, muuhun sääntelyyn ja valvojan odotuksiin sekä muun muassa tietojen, stressitestien tulosten ja sovellettavien mallien validoinnissa käytettävät varmistukset).
16. Johto on yhteisnimitys toimivalle johdolle ja hallitukselle. Toimivan johdon ja hallituksen tehtäviä varten voi joko olla erilliset hallintoelimet, tai yksi ja sama elin voi hoitaa molempia tehtäviä. Se, mitkä ILAAP-menettelyn osa-alueet vahvistaa toimiva johto ja mitkä hallitus, määräytyy laitoksen sisäisten hallintojärjestelyjen mukaan. EKP tulkitsee näitä järjestelyjä kansallisen sääntelyn, unionin lainsäädännön ja EPV:n ohjeiden mukaisesti.⁹

Sisäinen uudelleentarkastelu ja validointi

17. ILAAP-menettelyn on oltava säännöllisen sisäisen uudelleentarkastelun kohteena. EKP:n odotuksena on, että säännöllinen sisäinen uudelleentarkastelu kattaa niin laadulliset kuin määrällisetkin tekijät (kuten ILAAP-menettelyn tulosten käytön, stressitestaustajärjestelyt, riskien tunnistuksen ja tietojen koontiprosessin) ja että siihen sisältyy suhteellisuusperiaatteen mukainen menettely riskien laskentamenetelmien validoimiseksi.
18. Laitoksella tulisi olla riittävät periaatteet ja menettelyt sisäistä uudelleentarkastelua varten. Kolmen puolustuslinjan eli liiketoimintayksiköiden itsensä sekä sisäisten valvontatoimintojen (riskienhallinta- ja compliance-toiminnot sekä sisäinen tarkastus) tulisi toteuttaa sisäinen uudelleentarkastelu omien tehtäviensä ja vastuualueidensa mukaisesti.¹⁰
19. Lisäksi EKP odottaa laitoksen määrittelevän ja ottavan käyttöön prosessin, jolla ILAAP-menettely pystytään mukauttamaan ennakoivasti mahdollisiin merkittäviin muutoksiin (kuten toiminnan aloittamiseen uusilla markkinoilla, uusien palvelujen tai tuotteiden tuomiseen tarjolle tai muutoksiin ryhmän¹¹ tai finanssiryhmittymän rakenteessa).
20. ILAAP-menettelyn tulosten ja oletusten tulisi käydä läpi asianmukainen sisäinen uudelleentarkastelu, jossa arvioidaan esimerkiksi likviditeettisuunnitelmat,

⁹ Ks. vakavaraisuusdirektiivin johdanto-osan kappale 56 ja artiklan 3 kohdan 1 alakohdat 7, 8 ja 9 sekä hallinnosta ja ohjauksesta annettujen EPV:n ohjeiden (EBA/GL/2017/11) osasto II. Vakavaraisuusdirektiivin käsitteistössä johtoa vastaa ylin hallintoelin, toimivaa johtoa liikkeenjohtotehtäviä hoitava johto ja hallitusta valvontatehtäviä hoitava johto.

¹⁰ Eri toimintojen vastuulla olevat tehtävät kuvataan yksityiskohtaisemmin hallinnosta ja ohjauksesta annetuissa EPV:n ohjeissa (EBA/GL/2017/11).

¹¹ Näissä ohjeissa termillä "laitos" tarkoitetaan myös ryhmiä, finanssiryhmittymiä tai alaryhmiä vakavaraisuusdirektiivin artiklan 109 mukaisesti.

skenaariot ja riskilaskelmat. Arvioitavan seikan mukaan määräytyy, painottuuko uudelleentarkastelu enemmän määrälliseen vai laadulliseen analyysiin. Odotuksena on, että uudelleentarkastelussa otetaan huomioon käytettävistä menetelmistä johtuvat rajoitukset, taustaoletukset ja riskilaskelmissa käytettävät syöttötiedot.

21. Uudelleentarkastelun tavoitteena on tutkia, johtavatko sisäiset prosessit sekä valitut menetelmät ja oletukset luotettaviin tuloksiin (toteutumatestaus¹²) ja ovatko ne vallitsevan tilanteen ja tulevan kehityksen valossa edelleen asianmukaisia. Odotuksena on, että uudelleentarkastelun tulokset analysoidaan, dokumentoidaan ja raportoidaan perusteellisesti johdolle, ja havaitut puutteet korjataan nopeasti tehokkailla korjaustoimilla.

Lausunto likviditeetin riittävydestä

22. Laitoksen johto laatii arvionsa pohjalta lausunnon laitoksen likviditeetin riittävydestä ja kirjaa siihen myös keskeiset näkemyksiä tukevat perustelut ja olennaiset tiedot (kuten ILAAP-menettelyn tulokset). EKP:n näkemyksen mukaan luotettavasta lausunnosta käy ilmi, että laitoksen johdolla on tarkka käsitys laitoksen likviditeetin riittävydestä, sen tärkeimmistä taustatekijöistä ja heikkouksista, ILAAP-menettelyn keskeisistä syöttötiedoista ja tuloksista, parametreista ja prosessista sekä menettelyn yhteensopivuudesta laitoksen strategisten suunnitelmien kanssa.
23. Laitoksen tulisi päättää kansallisen lainsäädännön sekä asiaankuuluvien vakavaraisuusvaatimusten ja ohjeiden perusteella, kenellä on lailliset valtuudet allekirjoittaa lausunto laitoksen johdon puolesta.¹³

Periaate 2: ILAAP-menettely on kiinteä osa laitoksen hallintojärjestelmää

- (i) Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 86 kohdan 1 mukaan laitoksen käytössä on oltava tehokkaat strategiat, toimintatavat, menettelyt ja järjestelmät, joilla tunnistetaan, mitataan, hallitaan ja valvotaan likviditeettiriskiä tarkoituksenmukaisten ajanjaksojen ajan, myös päivänsisäisesti, sen varmistamiseksi, että laitos säilyttää riittävän tason likviditeettipuskurit.¹⁴

¹² Esimerkiksi varainhankintasuunnitelma tulisi arvioida toteumatestauksella EPV:n ohjeiden EBA/GL/2014/04 (Ohjeet luottolaitosten varainhankintasuunnitelmien yhdenmukaisista määrittelmistä ja raportointilomakkeista suosituksen EJRK/2012/02 suosituksen A kohdan 4 mukaisesti) vaatimusten mukaisesti.

¹³ Tehtävien ja vastuiden jakaminen hallituksen ja toimivan johdon kesken kuvataan yksityiskohtaisemmin hallinnosta ja ohjauksesta annetuissa EPV:n ohjeissa (EBA/GL/2017/11).

¹⁴ Sisäisiä likviditeettipuskureita ja vakaita sisäisiä varainhankintalähteitä on kuvattu tarkemmin periaatteen 5 yhteydessä.

- (ii) Laitoksen odotetaan arvioivan likviditeetin riittävyyttä paitsi määrällisesti myös laadullisesti, jotta se voi varmistaa, että likviditeetin riittävyyttä hallitaan aktiivisesti. Laitoksen olisi esimerkiksi seurattava likviditeetin riittävyyden mittareita, jotta se voi tunnistaa ja arvioida ajoissa mahdolliset uhat eri aikaväleillä (myös päivänsisäisesti) sekä tehdä tarvittavat päätökset ja ryhtyä ennaltaehkäiseviin toimiin sääntelyvaatimuksiin perustuvien ja sisäisten likviditeettipuskurien riittävyyden varmistamiseksi.
- (iii) ILAAP-menettelyn määrällisten ja laadullisten osioiden olisi oltava keskenään yhteensopivat ja sopia yhteen myös laitoksen liiketoimintastrategian ja riskinottohalun kanssa. ILAAP-menettely olisi otettava huomioon laitoksen liiketoiminta-, päätöksenteko- ja riskienhallintaprosesseissa, ja sitä olisi noudatettava yhtenäisesti ja johdonmukaisesti koko ryhmässä.
- (iv) Odotuksena on, että laitos laatii ILAAP-menettelylle luotettavan ja tehokkaan kokonaisrakenteen ja dokumentaation, jossa kuvataan, miten ILAAP-menettelyn eri osat ovat kytköksissä toisiinsa ja miten menettely on sisällytetty laitoksen hallintojärjestelmään.
- (v) ILAAP-menettelyn olisi paitsi tuettava strategista päätöksentekoa myös varmistettava operatiivisella tasolla, että laitoksella on jatkuvasti riittävästi likviditeettiä ja että riskien ja tuottojen suhde pysyy tarkoituksenmukaisena. Kaikki menetelmät ja menettelyt, joita laitos käyttää likviditeetin riittävyyden hallintaan osana operatiivista tai strategista likviditeetin hallintaprosessia, olisi hyväksyttävä vasta perusteellisen arvioinnin jälkeen ja sisällytettävä osaksi ILAAP-menettelyä ja sitä koskevaa dokumentaatiota.

ILAAP-menettely kiinteänä osana laitoksen hallintojärjestelmää

- 24. Odotuksena on, että laitoksella on riskien varalta tarvittavan likviditeetin riittävyyden arvioimiseksi ja ylläpitämiseksi asianmukaiset sisäiset menettelyt ja järjestelyt, joilla varmistetaan, että ILAAP-menettelyn määrällinen riskianalyysi otetaan huomioon kaikessa olennaisessa liiketoiminnassa ja päätöksenteossa.¹⁵
- 25. Menettelyn tuloksia voidaan käyttää esimerkiksi strategisessa suunnittelussa ryhmän tasolla, maksuvalmiusindikaattorien seurannassa (jotta mahdolliset uhat voidaan tunnistaa ja arvioida ajoissa), tarvittavien päätösten tekemisessä ja ennaltaehkäisevien toimien toteuttamisessa, likviditeetin kohdentamisessa sekä sen varmistamisessa, että riskinottoperiaatteet pysyvät tehokkaina.
- 26. Päätöksentekoprosessissa ja esimerkiksi muuttuvaa palkitsemista määritettäessä olisi käytettävä ILAAP-menettelyyn perustuvia riskikorjattuja

---

¹⁵ ILAAP-menettelyn määrällistä osiota koskevat yleiset odotukset esitetään periaatteen 3 yhteydessä.

tulosmittareita.¹⁶ Lisäksi ILAAP-menettelyn tuloksiin tulisi nojautua liiketoimintaa ja riskejä koskevissa keskusteluissa kaikilla tasoilla, kuten tasevaliokunnassa, riskienhallintavaliokunnassa ja laitoksen johdon kokouksissa.

ILAAP-menettelyn kokonaisrakenne

27. Laitoksen johto on vastuussa siitä, että ILAAP-menettelyn kokonaisrakenne on luotettava ja tehokas. Sen on varmistettava, että ILAAP-menettelyn eri osat sopivat yhteen ja menettely on kiinteä osa laitoksen hallintojärjestelmää. Laitoksella olisi oltava selkeä näkemys siitä, miten menettelyn eri osat yhdistyvät johdonmukaisesti kokonaisprosessiksi, jonka avulla pystytään ylläpitämään likviditeetin riittävyyttä.
28. Odotuksena on, että laitoksella on tätä tarkoitusta varten dokumentaatioissaan kokonaiskuvaus ILAAP-menettelystä – esimerkiksi menettelyn keskeisistä osa-alueista ja siitä, miten eri osa-alueet toimivat yhteen. Kuvauksesta tulisi käydä ilmi, miten ILAAP-menettely on otettu huomioon laitoksen toiminnassa ja miten sen tuloksia hyödynnetään. Kuvauksessa olisi avattava ILAAP-menettelyn kokonaisrakennetta ja selitettävä, miten menettelyn tuloksia hyödynnetään päätöksenteossa. Lisäksi olisi kuvattava yhteydet esimerkiksi liiketoiminta- ja riskistrategioiden, varainhankintasuunnitelmien, riskien tunnistusprosessien, riskinottohalua koskevan lausunnon, riskilimiittijärjestelmien, riskien laskentamenetelmien, stressitestausohjelman sekä johdolle raportoinnin välillä.

Raportointi laitoksen johdolle

29. ILAAP-menettely on jatkuva prosessi, joten laitoksen odotetaan raportoivan sen tuottamista tuloksista (kuten olennaisten riskien ja keskeisten indikaattorien kehityksestä) sopivin väliajoin johdon eri tasoille osana sisäistä raportointiaan. Laitoksen johdolle on hyvä raportoida vähintään neljännesvuosittain, mutta laitoksen koosta, monimutkaisuudesta, liiketoimintamallista ja riskiprofiilista riippuen voidaan tarvita tiheämpääkin raportointia, jotta johto voi ryhtyä tarvittaviin toimiin ajoissa, sillä likviditeetti- ja varainhankintatilanne voivat muuttua nopeasti ja liian heikoksi päässyt maksuvalmiusasema voi vaikuttaa välittömästi laitoksen kykyyn jatkaa toimintaansa.

---

¹⁶ Esimerkkejä tulosmittareista on direktiivin 2013/36/EU 74 artiklan 3 kohdassa ja 75 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista moitteettomista palkitsemisjärjestelmistä sekä asetuksen (EU) N:o 575/2013 450 artiklan mukaisista tiedonantovelvollisuuksista annetuissa EPV:n ohjeissa (EBA/GL/2015/22).

Riskinottoperiaatteet¹⁷

30. Odotuksena on, että laitoksen riskinottoperiaatteisiin sisältyy kuvaus itse periaatteiden ja muiden strategisten prosessien (kuten ICAAP- ja ILAAP-menettelyjen, elvytyssuunnitelman ja palkitsemisjärjestelmän) välisistä yhteyksistä EKP:n julkaiseman sisäistä hallintoa ja riskinottohalua koskevan selvityksen mukaisesti. EKP:n näkemyksen mukaan hyvin laaditut riskinottoperiaatteet kytkeytyvät läheisesti ILAAP-menettelyyn ja ovat luotettavan riskien- ja likviditeetin hallinnan kulmakivi. Riskinottoperiaatteet ovat myös riskinottohalua koskevan lausunnon pohjana.
31. Riskinottohalua koskevassa lausunnossaan laitoksen tulisi kuvata liiketoimintastrategiansa pohjalta selkeästi ja yksiselitteisesti riskejään ja niiden varalle suunnittelemissaan toimia. Lausunnossa olisi perusteltava, miksi laitos on ottanut tiettyjä riskejä tai ulottanut toimintansa tiettyihin tuotteisiin ja tietyille alueille ja miksi se on välttänyt toisia. Lisäksi laitoksen tulisi laajentaa likviditeettiriskien seurantaa käyttäen muitakin kuin sääntelyvaatimusten mukaisia mittareita ja valita seurattavaksi erilaisia mittareita, jotka on suhteutettu oikein laitoksen liiketoimintamalliin ja riskiprofiiliin.
32. Laitoksen kokonaisriskiprofiiliin tulisi viime kädessä perustua ryhmätason riskinottoperiaatteisiin, jotka ohjaavat ja rajoittavat riskiprofiilia. Riskinottoperiaatteilla on lisäksi keskeinen merkitys laitoksen strategian kehittämisessä ja täytäntöönpanossa, sillä niiden kautta riskejä tarkastellaan järjestelmällisesti suhteessa likviditeetin riittävyteen ja strategiaan tavoitteisiin. Laitoksen olisi myös määritettävä johdon likviditeettipuskurinsa ja huomioitava ne riskinottoperiaatteissaan.
33. Laitoksen tulisi osoittaa selkeästi, millä tavoin ILAAP-menettely tukee strategian ja riskinottohalua koskevan lausunnon toteuttamista ja seurantaa sekä auttaa laitosta noudattamaan lausunnossa määritettyjä riskirajoja. Laitoksen olisi luotettavan ja tehokkaan riskienhallinnan edistämiseksi hyödynnettävä ILAAP-menettelyn tuloksia ja luotava tehokas riskien valvonta- ja raportointijärjestelmä sekä riittävän tarkka limiittijärjestelmä (mukaan lukien tehokkaat eskalointimenettelyt), jossa määritetään raja-arvot esimerkiksi yksittäisille riskeille, osariskeille, yhteisöille ja liiketoiminta-alueille. Näin limiittijärjestelmä tukee riskinottohalua koskevan lausunnon käytännön täytäntöönpanoa.
34. Odotuksena on, että laitoksella on julkisten varainhankintalähteiden¹⁸ käyttöä koskevat linjaukset, joissa on erilliset periaatteet normaalitilannetta ja

¹⁷ Lisäselvitystä ja -ohjeistusta on sisäistä hallintoa ja riskinottohalua koskevassa selvityksessä *SSM supervisory statement on governance and risk appetite* (EKP, kesäkuu 2016), jonka suomenkielinen tiivistelmä on osoitteessa https://www.bankingsupervision.europa.eu/ecb/pub/pdf/ssm_supervisory_statement_on_governance_and_risk_appetite_201606.fi.pdf, ja finanssimarkkinoiden vakauden valvontaryhmän (FSB) laatimissa tehokkaan riskienhallinnan periaatteissa *Principles for An Effective Risk Appetite Framework*, Financial Stability Board, marraskuu 2013.

häiriötilanteita varten. Periaatteet olisi otettava erikseen huomioon riskinottohalua koskevassa lausunnossa (ajoituksen ja määrän suhteen) ja likviditeetin riittävyttä koskevassa lausunnossa. Laitoksen olisi seurattava julkisten varainhankintalähteiden toteutunutta ja mahdollista käyttöä ja käytettävä varainhankintalähteiden määrällisten ja ajallisten käyttömahdollisuuksien laskennassa stressitestejä. Seurannan olisi katettava kaikki olennaiset valuutat.

Yhteensopivuus elvytysuunnitelman kanssa

35. Elvytysuunnitelmaan kirjataan toimet, jotka laitoksen on määrä toteuttaa palauttaakseen rahoitusasemansa ennalleen sen heikennyttyä merkittävästi. Koska riittämätön likviditeetti on yksi keskeinen laitoksen toimintakykyä ja liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaava tekijä, ILAAP-menettelyn ja elvytysuunnitelman tulisi täydentää saumattomasti riskienhallintaa. ILAAP-menettelyllä pyritään varmistamaan laitoksen toiminnan jatkuvuus (sen strategian ja valitun liiketoimintamallin mukaisesti), kun taas elvytysuunnitelmaan kirjataan toimet (ml. poikkeustoimet), joilla laitos voi palauttaa merkittävästi heikentyneen rahoitusasemansa ennalleen.
36. Laitoksen tulisi siis varmistaa, että ILAAP-menettely sekä elvytysuunnitelma ja -järjestelyt (esimerkiksi niissä käytetyt ennakkovaroituskynnykset ja elvytysindikaattorit, eskaloitimenettelyt sekä mahdolliset johdon toimet¹⁹) ovat keskenään yhteensopivia ja johdonmukaisia. Lisäksi sellaiset ILAAP-menettelyyn sisältyvät johdon toimet, joilla on merkittävä vaikutus, olisi otettava viipymättä huomioon elvytysuunnitelmassa ja elvytysuunnitelmaan sisältyvät merkittävästi vaikuttavat toimet vastaavasti ILAAP-menettelyssä, jotta prosessit ovat yhdenmukaisia ja niihin liittyvien asiakirjojen tiedot ajantasaisia.

Yhtenäisyys ja johdonmukaisuus ryhmän sisällä

37. ILAAP-menettelyllä olisi vakavaraisuusdirektiivin artiklan 109 mukaisesti varmistettava likviditeetin riittävyys ryhmän eri konsolidointitasoilla ja yhteisöissä. Jotta likviditeetin riittävyttä ryhmän eri yhteisöissä pystytään kunnolla arvioimaan ja ylläpitämään, käytettävien strategioiden, riskienhallintaprosessien ja päätöksentekomenettelyjen sekä likviditeetti- ja varainhankintatarpeen laskennassa käytettävien menetelmien ja oletusten tulisi olla kautta linjan yhtenäisiä.

¹⁸ EPV:n ohjeissa EBA/GL/2014/04 (jotka EPV on antanut luottolaitosten varainhankintasuunnitelmien yhdenmukaisista määritelmistä ja raportointilomakkeista suosituksen EJRK/2012/02 suosituksen A kohdan 4 mukaisesti) julkiset varainhankintalähteet määritellään julkisen sektorin suoraan tai välillisesti tarjoamiksi varainhankintalähteiksi, joihin kuuluvat keskipitkän ja pitkän aikavälin takaisinostosopimuksiin perustuvat rahoitusohjelmat, luoton takauksiin perustuvat rahoitusohjelmat ja luoton takauksiin perustuvat reaali talouden tukiohjelmat (ml. esimerkiksi EKP:n pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot).

¹⁹ Jos ILAAP-menettelyn ja elvytysuunnitelman taustalla olevissa periaatteissa on eroja, myös johdon toimet voivat olla erilaisia.

38. Jos jotkin ryhmän yhteisöt tai alaryhmät ovat muista poikkeavien kansallisten ILAAP-sääntöjen tai –ohjeiden piirissä, niiden noudattaminen voi vaatia jossain määrin erilaisia ratkaisuja kuin muualla ryhmässä. Laitosten tulisi kuitenkin varmistaa, että tämä ei heikennä ILAAP-menettelyn tehokkuutta ja yhdenmukaisuutta näilläkin tasoilla. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää ryhmätasoon.
39. Silloin kun maiden välillä on eroja maksuvalmiusasemaa (ja likviditeettirisikin hallintaa) koskevissa vaatimuksissa, useammassa maassa toimivien laitosten olisi määritettävä korkeimmalla konsolidointitasolla, mitkä näistä eroista ovat merkityksellisiä ILAAP-menettelyn kannalta. Yleisenä odotuksena on, että mahdolliset sääntelyerot vaikuttavat vain ILAAP-menettelyn yksityiskohtiin (kuten stressitestauksen parametreihin, hyväksymiseen ja raportointiin) eivätkä vaarana menettelyn yleisten linjojen johdonmukaisuutta. Laitoksen olisi lisäksi arvioitava varovaisuutta noudattaen, onko likviditeetin siirtämiselle ryhmän sisällä esteitä, ja otettava mahdolliset esteet huomioon ILAAP-menettelyssä.

Esimerkki 2.1. Riskikorjattu tulosmittari

Laitos ottaa kaikkien merkittävien (taseen ja sen ulkopuolisten) liiketoimintojen sisäisessä hinnoittelussa, varainsiirtohinnoissa, tulosten mittaamisessa ja uusien tuotteiden hyväksymisprosessissa huomioon likviditeettiin liittyvät kustannukset, hyödyt ja riskit, jotta liiketoimintojen yksittäisten osa-alueiden riskinottokannustimet ovat oikeassa suhteessa likviditeettiriskeihin, joita niiden toiminnasta aiheutuu koko laitokselle.

Tässä laitos voi tukeutua ILAAP-menettelyn luotettavaan hallintojärjestelmään ja kokonaisrakenteeseen (ks. periaate 1).

Esimerkki 2.2. ILAAP-menettelyn yhteensopivuus elvytysuunnitelman kanssa

Elvytysuunnitelman ja ILAAP-menettelyn yleisen yhteensopivuuden varmistamiseksi laitoksen tulisi käsitellä mahdollisia likviditeettivaikutuksia ja vastaavia johdon toimia kummassakin yhdenmukaisesti. Laitoksen tulisi esimerkiksi ottaa ILAAP-menettelyssä johdonmukaisesti huomioon elvytysuunnitelmassa käytetyt likviditeetti-indikaattorit, joilla seurataan likviditeetin määrän ja laadun todellista tai todennäköistä merkittävää heikentymistä. Lisäksi odotuksena on, että likviditeetin määrää hallitaan normaalitilanteessa ILAAP-menettelyllä, jotta se pysyy riittävästi yli elvytysuunnitelman likviditeetti-indikaattorien²⁰ kynnysarvojen.

²⁰ Lisätietoja on EPV:n ohjeissa elvytysuunnitelmaa koskevien laadullisten ja määrällisten indikaattorien vähimmäisluettelosta (EBA/GL/2015/02).

Myös ILAAP-menettelyyn ja elvytysuunnitelmaan sisältyvien johdon toimien tulisi olla yhteensopivia: mikäli laitoksen elvytysuunnitelmaan ja ILAAP-menettelyyn sisältyy samanlaisia toimia mutta osa niistä on jo toteutettu ILAAP-menettelyssä, elvytysvaihtoehtojen tehokkuus voidaan yliarvioida kokonaiselvytyskapasiteetin laskennassa. Jos ILAAP-menettelyn yhteydessä on toteutettu tällaisia merkittäviä johdon toimia, elvytysuunnitelman elvytysvaihtoehtojen toteutuskelpoisuus ja tehokkuus olisikin arvioitava viipymättä uudelleen toimien päällekkäisyyksien ja mahdollisen kaksinkertaisen laskennan välttämiseksi.²¹

Esimerkiksi laitoksen kyky hankkia rahoitusta elvytystilanteessa voi olla merkittävästi heikentynyt, jos se on jo hankkinut rahoitusta ILAAP-menettelyn perusteella tilanteessa, joka ei vaadi elvytysuunnitelman käyttöä. Tämä voi vaikuttaa siihen, minkä tyyppistä ja miten paljon lisärahoitusta pystytään hankkimaan, sekä rahoitusinstrumenttien liikkeeseenlaskuehtoihin.

ILAAP-menettely ja elvytysuunnitelma liittyvät toisiinsa myös käännteisten stressitestien kautta. Laitoksen tulisi käyttää käännteisiä stressitestejä osana ILAAP-menettelyä ja arvioida niiden avulla, mitkä skenaarit johtaisivat tilanteeseen, jossa sen kyky noudattaa valittua liiketoimintamallia (ja siten täyttää ILAAP-tavoitteet) heikentyisivät. EPV:n ohjeiden mukaan elvytysuunnitelmien yhteydessä käännteisiä stressitestejä tulisi harkita lähtökohtana sellaisille skenaarioille, joissa ollaan lähellä maksukyvyttömyyttä eli jotka johtaisivat siihen, että laitoksen tai ryhmän liiketoimintamallia ei voida enää toteuttaa ilman onnistuneita elvytystoimia.²² Sekä ILAAP-menettelyn että elvytysuunnitelman skenaarioiden tulisi perustua tapahtumiin, jotka ovat laitoksen kannalta erityisen olennaisia ja kohdistuvat sen tärkeimpiin heikkouksiin.

Periaate 3: ILAAP-menettelyllä varmistetaan eri näkökulmista, että laitoksella on riittävästi likviditeettiä, ja ylläpidetään siten olennaisella tavalla laitoksen toimintakykyä

- (i) ILAAP-menettelyllä on keskeinen rooli laitoksen toimintakyvyn ylläpitämisessä, sillä menettelyn avulla varmistetaan, että laitoksella on riittävä maksuvalmiusasema ja varainhankintatilanne. Odotuksena onkin, että ILAAP-menettely mitoitetaan laitoksen toiminnan mukaan ja että siinä noudatetaan varovaisuutta ja arvioidaan likviditeetin riittävyttä kahdesta toisiaan täydentävästä sisäisestä näkökulmasta: normatiivisesta ja taloudellisesta näkökulmasta.
- (ii) Taloudellisesta näkökulmasta laitoksen olisi tunnistettava ja mitattava kaikki olennaiset riskit, jotka voivat heikentää sen sisäistä maksuvalmiusasemaa.

²¹ Ks. myös EKP:n raportti elvytysuunnitelmista (ECB Report on recovery plans), heinäkuu 2018.

²² Ks. elvytysuunnitelmiin sisällytettäviä eri skenaarioita koskevien EPV:n ohjeiden kappale 11 (EBA/GL/2014/06).

- (iii) Laitoksen olisi varmistettava, että sillä on riittävästi sisäistä likviditeettiä maksuvalmiusasemaan vaikuttavien riskien kattamiseksi (sisäisen likviditeetin riittävyydelle asettamiensa rajojen mukaisesti). Arviossa olisi käytettävä uskottavaa perusskenaariota ja riittäviä luottolaitoskohtaisia epäsuotuisia skenaarioita, ja niitä olisi käytettävä maksuvalmiuden ja varainhankinnan monivuotisen suunnittelun pohjana laitoksen yleisten suunnittelua koskevien tavoitteiden mukaisesti.
- (iv) Normatiivisesta näkökulmasta odotuksena on, että laitos tekee arvion kyvystään täyttää jatkuvasti kaikki likviditeettiin liittyvät sääntely- ja valvontavaatimukset sekä kyvystään selviytyä muista ulkoisista taloudellisista rajoitteista keskipitkällä aikavälillä.
- (v) Laitoksella olisi oltava likviditeettiä koskeva virallinen varautumissuunnitelma, johon on selkeästi kirjattu toimet likviditeettiongelmien korjaamiseksi häiriötilanteessa. Suunnitelman olisi katettava ILAAP-menettelyssä tunnistetut riskit, ja siinä olisi määritettävä yhteydet elvytysuunnitelmaan.

Tavoitteena varmistaa laitoksen toiminnan jatkuminen

- 40. ILAAP-menettelyn tavoitteena on ylläpitää laitoksen toimintakykyä eli varmistaa, että laitoksella on jatkuvasti riittävästi likviditeettiä, jotta se voi täyttää erääntyvät maksuvelvoitteensa, kattaa riskinsä ja noudattaa strategiaansa kestäväällä tavalla myös pitkäkestoisen epäsuotuisan kehityksen aikana. Laitoksen olisi sisällytettävä jatkuvuustavoite riskinottoperiaatteisiinsa (ks. periaate 2) ja tarkistettava ILAAP-menettelyn yhteydessä riskinottohalunsa ja riskitoleranssinsa kynnyksarvot ottaen huomioon käytettävissä olevaa likviditeettiä koskevat rajoitteensa sekä riskiprofiilinsa ja heikkoutensa.
- 41. Laitoksen odotetaan arvioivan ja määrittävän²³ käytettävissä olevaa likviditeettiä koskevien rajoitteidensa pohjalta, paljonko likviditeettiä sen on tarpeen pitää puskurina yli sääntely- ja valvontavaatimusten mukaisen vähimmäistason²⁴ ja paljonko ylimääräistä sisäistä likviditeettiä se tarvitsee strategiaansa toteuttamiseksi kestäväällä tavalla. Määrittäessään riittäviä johdon likviditeettipuskureita lyhyelle aikavälille laitoksen olisi huomioitava muun muassa markkinoiden, sijoittajien ja vastapuolten odotukset. Lisäksi sen olisi huomioitava liiketoimintamallin riippuvuus kyvystä maksaa lisäetuja, osinkoja ja ensisijaisen lisäpääoman (AT1) instrumentteihin liittyviä maksuja. Odotuksena on lisäksi, että johdon likviditeettipuskureilla paitsi katetaan näistä ulkoisista rajoituksista aiheutuvia likviditeettitarpeita myös varaudutaan

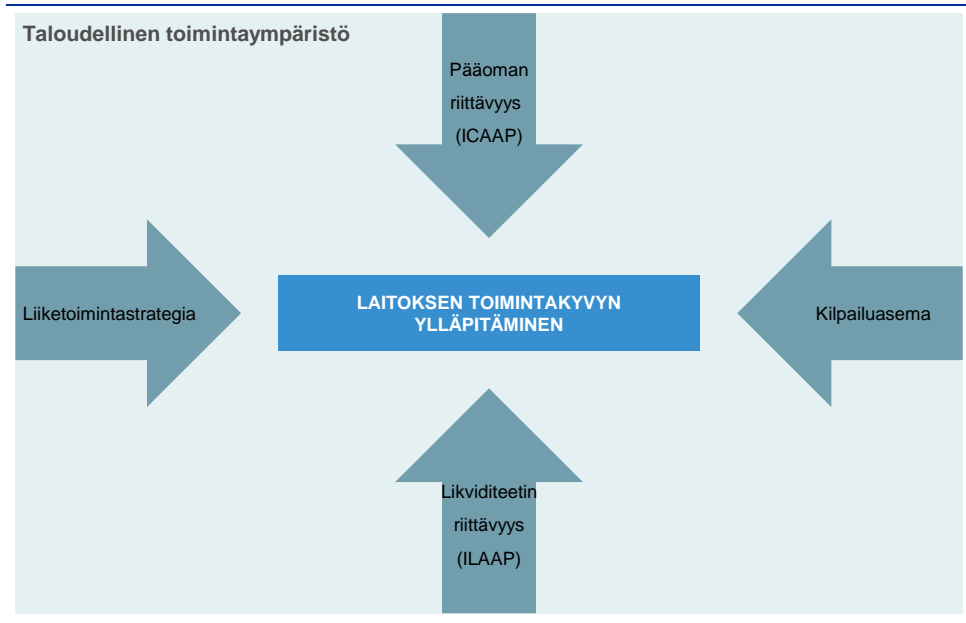
²³ Näissä ohjeissa johdon likviditeettipuskurit eivät tarkoita käytettävissä olevaa likviditeettiä ("liikkumavaraa"). Ne viittaavat ennemminkin laitoksen näkemykseen likviditeetistä, joka tarvitaan laitoksen liiketoimintamallin noudattamiseen kestäväällä tavalla.

²⁴ Likviditeetin määrän ei kuitenkaan välttämättä tarvitse ylittää sovellettavassa lainsäädännössä määritettyä vähimmäislikviditeettivaatimusta. Vaikka yleisenä odotuksena on, että johdon likviditeettipuskureiden koko on suurempi kuin nolla, laitos voisi teoriassa todeta, että sen liiketoimintamallin noudattamiseen kestäväällä tavalla ei tarvita lainkaan likviditeettipuskuria (skenaariosta riippuen).

maksuvalmiussuhdetta koskevien arvioiden epävarmuuteen ja siitä mahdollisesti aiheutuviin maksuvalmiussuhteen heilahteluihin. Johdon likviditeettipuskureiden olisi myös kuvastettava laitoksen riskinottohalua ja tuotava hieman liikkumavaraa liiketoimintapäätöksiin.

Kaavio 1

ILAAP-menettely tukee laitoksen toimintakyvyn ylläpitämistä

Kaavion mittasuhteet ovat vain suuntaa-antavia.

Sisäinen taloudellinen näkökulma

42. Taloudellisesta näkökulmasta odotuksena on, että laitos huolehtii likviditeettinsä riittävydestä siten, että sillä on tarpeeksi sisäistä, ns. taloudellista likviditeettiä riskiensä ja odotettujen ulosvirtausten kattamiseksi sekä strategiansa toteuttamiseksi periaatetta 5 koskevien odotusten mukaisesti. Tästä näkökulmasta likviditeetin riittävyysarvion tulisi kattaa kaikki riskit, jotka voivat vaikuttaa olennaisesti laitoksen likviditeetitilanteeseen, ja siinä otetaan huomioon rahavirrat ja sovellettava likvidien varojen likviditeettiarvo. Laitoksen olisi hallittava taloudellisia riskejä ja arvioitava ne asianmukaisesti osana stressitestausohjelmaa ja likviditeetin riittävyden seuranta.
43. Odotuksena on, että laitoksella on toimintaansa nähden riittävät sisäiset prosessit ja menetelmät, joiden avulla odotetut ja odottamattomat varojen ulosvirtaukset pystytään määrittämään, mittaamaan sekä kattamaan sisäisellä likviditeetillä. Laitoksen olisi tehtävä riskilaskelmansa poikkileikkauksena arvion viitepäivämäärän tietojen pohjalta. Laskelman täydennykseksi likviditeetin riittävydestä olisi laadittava keskipitkän aikavälin ennakoarvio, jossa otetaan huomioon ulkoisen ympäristön muutokset ja muu ennakoitu kehitys. Laitoksen tulisi laatia vähintään kolmen vuoden arvio varainhankintatilanteesta ja tarkoituksenmukaisen jakson kattava arvio maksuvalmiusasemastaan.

44. Laitoksen tulisi likviditeetin riittävyysarviota varten määrittää paitsi perusskenaarion myös epäsuotuisten skenaarioiden²⁵ pohjalta, minkä verran likviditeettiä sillä on ja minkä verran likviditeettiä se tarvitsee päivittäistä toimintaansa ja varainhankinnan suunnitteluaan varten. Käytettyjen oletusten tulisi olla yhteensopivia elvytysuunnitelman kanssa.
45. Laitoksen olisi käytettävä taloudellisen likviditeetin riittävyyden arvioinnista saatuja tuloksia ja mittareita paitsi strategisessa ja operatiivisessa johtamisessa myös tarkistaessaan liiketoimintastrategioitaan sekä riskinottohaluaan asiakkaidensa suhteen (mm. uuden liiketoiminnan pysäyttäminen, takaisinmaksun edellyttäminen sopimuksen mukaisena eräpäivänä uusimatta lainaa) ja markkinoiden suhteen (pakkomyynnit ja muut toimet, joiden toteuttaminen vaikuttaa markkinoiden näkemyksiin). Varovaisuutta ilmentävän sisäisten likviditeettipuskurien määritelmän²⁶ ja riskilaskelmien lisäksi laitoksen tulisi määritellä, paljonko likviditeettiä se tarvitsee pysyäkseen taloudellisesti toimintakykyisenä ja noudattaakseen strategiaansa. Samalla sen olisi määriteltävä myös hallintamenettelyt, joiden avulla orastavat sisäisen likviditeetin vajeet havaitaan ajoissa ja voidaan korjata tehokkailla toimilla (esim. likviditeettipuskurien kasvattaminen, rahavirtaprofiilin muuttaminen).

Sisäinen normatiivinen näkökulma

46. Normatiivisesta näkökulmasta odotuksena on, että laitos tekee monivuotisen arvion kyvystään täyttää jatkuvasti kaikki likviditeettiin liittyvät (määrälliset) sääntely- ja valvontavaatimukset sekä selviytyä muista ulkoisista taloudellisista rajoitteista.
47. Normatiivisesta näkökulmasta tehtävässä arviossa olisi huomioitava suunnittelujakson ajalta kaikki sääntelyperusteisiin maksuvalmiussuhdelukuihin vaikuttavat seikat, esimerkiksi ulos- ja sisäänvirtaukset sekä likviditeettipuskurit. Normatiivinen näkökulma ei siis rajoitu pelkkiin pilarin 1 mukaisten suhdelukujen laskennassa käytettyihin oletuksiin, vaikka siitä saadut tulokset ilmaistaankin sääntelyyn perustuvilla mittareilla, vaan laitoksen olisi otettava huomioon myös kaikki taloudellisesta näkökulmasta määritetyt oletukset laskiessaan pilarin 1 mukaista suhdelukua²⁷ esimerkissä 3.1. esitetyllä tavalla.
48. Laitoksen olisi varmistettava, että sillä on kattavat ja ajantasaiset likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmat, jotka ovat yhteensopivia sen strategioiden, riskinottohalun ja maksuvalmiusjärjestelyjen kanssa. Likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmien pohjana olisi käytettävä perusskenaariota ja epäsuotuisia skenaarioita, ja niiden olisi katettava vähintään kolme seuraavaa

²⁵ Epäsuotuisten skenaarioiden vakavuutta käsitellään tarkemmin periaatteen 7 yhteydessä.

²⁶ Sisäisiin likviditeettipuskureihin liittyvät odotukset on kuvattu periaatteen 5 yhteydessä.

²⁷ Sama pätee myös laskettaessa toimivaltaisen viranomaisen valvonta-arviopäätöksessä määrittämiin vaatimuksiin (esim. vähimmäisselviytymisjaksoon) liittyviä suhdelukuja.

vuotta²⁸ varainhankintatilanteen²⁹ osalta ja tarkoituksenmukainen ajanjakso maksuvalmiusaseman osalta. Laitoksen olisi otettava suunnitelmien laadinnassa huomioon taloudellisesta näkökulmasta arvioitu taloudellinen tilanne. Likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmien laadinnassa olisi lisäksi otettava huomioon tulossa olevat muutokset sääntely-, valvonta- ja tilinpäätösvaatimuksiin sekä tehtävä perusteltu päätös siitä, miten muutokset ja niiden vaikutus sisällytetään suunnitelmiin.³⁰

49. Arvioidessaan, miten keskeiset normatiiviseen ja taloudelliseen näkökulmaan sisältyvät sisäiset mittarit todennäköisesti kehittyvät epäsuotuisissa liiketoimintaolosuhteissa, laitoksen tulisi pitää vertailukohtana riskinottohalua koskevassa lausunnossa määritettyjä sisäisiä kynnyksiarvoja. Hyvin vakavassa häiriötilanteessa laitos ei välttämättä pysty täyttämään maksuvalmiusvaatimusta. Laitoksen olisi kuitenkin määriteltävä arvionsa pohjalta, millä keinoin se pystyy säilyttämään toimintakykynsä ja noudattamaan strategiaansa – esimerkiksi muuttamalla likviditeetti-profiiliaan tai ryhtymällä muihin konkreettisiin toimiin. Laitoksen odotetaan seuraavan maksuvalmiussuhteensa mahdollista heikkenemistä häiriötilanteissa ja kytkevän seurannan riskinottohaluunsa, varautumissuunnitelmaansa ja elvytysuunnitelmaansa.

Toisiaan täydentävät näkökulmat

50. Kaaviossa 2 on kuvattu eri tekijöitä, mittareita ja tuloksia, jotka laitoksen olisi odotusten mukaan otettava huomioon arvioidessaan maksuvalmiusasemaa ja varainhankintatilannetta yhtäältä taloudellisesta ja toisaalta normatiivisesta näkökulmasta. Vaikka normatiivisen näkökulman ennusteiden pohjana olevat laskelmat noudattavatkin pilarin 1 vaatimuksia mekaanisesti, laitoksen tulisi tehdä sisäinen arvio käytetyistä skenaarioista ja niiden vaikutuksesta pilarin 1 ja pilarin 2 vaatimusten täyttymiseen. Taloudellisesta näkökulmasta tehtävää arviota varten laitoksen olisi myös valittava asianmukaiset skenaariot ja määritettävä niiden vaikutus maksuvalmiusennusteisiin. Lisäksi sen olisi määritettävä likviditeetin tarpeen, saatavuuden ja ylijäämän laskentamenetelmille tarkoituksenmukaiset oletukset ja mittarit. Eri arviointinäkökulmista voidaan menetelmien, mittareiden ja oletusten eroista johtuen saada hyvinkin erilaiset tulokset, vaikka käytetty skenaario olisi sama.

²⁸ Laitoksen tulee itse valita sopivan pituinen suunnittelujakso. Yksityiskohtaisen varainhankintasuunnitelman tulisi kattaa vähintään kolme vuotta. Laitoksen tulisi ottaa strategisessa suunnittelussa huomioon myös vähimmäisjaksoa pidemmän aikavälin kehityskulut tarvittavassa laajuudessa, jos niiden vaikutukset ovat merkittäviä.

²⁹ Likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmat voidaan sisällyttää myös samaan asiakirjaan.

³⁰ Koska kaikki muutokset eivät ole yhtä todennäköisiä ja koska niiden mahdolliset vaikutukset ovat erilaisia, laitos voi varautua niihin eri tavoin. Jos muutos on hyvin epätodennäköinen mutta vaikutukseltaan merkittävä, laitoksen tulisi valmistella varautumistoimia sitä varten. Todennäköiset sääntelymuutokset – esimerkiksi pysyvän varainhankinnan vaatimuksen käyttöönotto – olisi huomioitava itse likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmissa.

51. Sama pätee likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmissa huomioituihin johdon toimiin. Tällaisia eroja voi esiintyä myös samasta näkökulmasta tehtyjen arvioiden välillä sen mukaan, millaisia skenaarioita niissä on käytetty. Kaaviossa 2 on kuvattu, kuinka johdon toimet voivat vaikuttaa hyvin eri tavoilla arviointinäkökulmasta ja skenaariorista riippuen. Laitoksen olisi huomioitava tämä likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmissaan ja varmistettava, että johdon toimia koskevat oletukset sopivat keskenään yhteen näkökulmasta riippumatta.

Kaavio 2

Esimerkki uskottavien johdon toimien vaikutuksista näkökulman ja skenaarion mukaan

Kaavion mittasuhteet ovat vain suuntaa-antavia.

52. Jos likviditeetti- ja varainhankintasuunnitelmiin sisältyy johdon toimia, jokaisen toimen toteutettavuus ja odotettu määrällinen vaikutus eri skenaarioissa olisi myös arvioitava ja ilmaistava selkeästi.
53. Normatiivisen ja taloudellisen näkökulman olisi täydennettävä toisiaan, ja ne olisi otettava huomioon kaikessa olennaisessa liiketoiminnassa ja päätöksenteossa (ks. periaate 2).
54. Laitoksella tulisi olla maksuvalmiutensa jatkuvan seurannan lisäksi selkeä ja tiivis suunnitelma siitä, miten se toimii, jos sillä on (odottamattomia) vaikeuksia lyhyen aikavälin maksuvelvoitteidensa täyttämässä. Odotuksena onkin, että ILAAP-menettelyyn sisällytetään tällaisten likviditeettikriisien varalta myös varautumissuunnitelma. Varautumissuunnitelmaan sisällytävistä toimita olisi esitettävä tarkat tiedot, kuten arviot häiriöiden ilmetessä aktivoitavan ehdollisen likviditeetin määrästä ja toimien toteuttamiseen tarvittavasta ajasta, toimien

mahdollisista haittavaikutuksista (esim. tulokseen, maineeseen tai liiketoimintamallin elinkelpoisuuteen) sekä toimien läpiviemisen todennäköisyydestä häiriötilanteessa. Varautumistoimien olisi oltava yhteneväisiä ILAAP-menettelyssä havaittujen riskien ja niistä tehtyjen laskelmien kanssa. Laitoksen olisi määriteltävä ILAAP-menettelyn rakennekuvauksessa, miten varautumissuunnitelma ja elvytysuunnitelman likviditeettiä koskeva osio ovat kytköksissä toisiinsa sekä riskien tunnistamiseen normaalitilanteissa (kuten edellä on kuvattu) ja häiriöiden aikana.

Esimerkki 3.1.

Taloudellisen näkökulman ottaminen huomioon normatiivisesta näkökulmasta tehtävässä arvioissa

Kun laitos arvioi erityyppisiin tuotteisiin liittyviä likviditeetin ulosvirtauksia taloudellisesta näkökulmasta, se käyttää sisäisiä menetelmiään.

Sillä on esimerkiksi kattava menetelmä niiden vähittäistalletusten tunnistamiseksi, joihin sovelletaan korkeampia ulosvirtausasteita ("epästabiilimmat vähittäistalletukset"), ja näiden ulosvirtausasteiden laskemiseksi³¹.

Laitos käyttää menetelmällä saatuja tuloksia estimoidessaan likviditeettipuskureita taloudellisesta näkökulmasta. Samoja tietoja käytetään myös laskettaessa normatiivisesta näkökulmasta likviditeetin ulosvirtauksia 30 päivän ajalta. Näin laitos siis käyttää maksuvalmiusvaatimuksensa laskennassa kaikkia taloudellisesta näkökulmasta tehtyjä arvioita.

Periaate 4: ILAAP-menettelyssä tunnistetaan ja huomioidaan kaikki olennaiset riskit

- (i) Kunkin laitoksen omalla vastuulla on luoda säännöllinen prosessi kaikkien sellaisten olennaisten riskien tunnistamiseksi, joita laitokseen kohdistuu tai saattaa kohdistua taloudellisesta ja normatiivisesta näkökulmasta. Laitoksella olisi oltava oma sisäinen riskiluokitus, jonka mukaisesti kaikki olennaisiksi todetut riskit otetaan huomioon ILAAP-menettelyn kaikissa vaiheissa.
- (ii) Odotuksena on, että laitos kartoittaa vähintään vuosittain kattavasti eri yhteisöihin, liiketoiminta-alueisiin ja vastuisiin liittyvät riskinsä sekä tunnistaa niistä kaikki sen oman määritelmän mukaan olennaiset riskit ja laatii niiden perusteella perusteellisen sisäisen riskiluettelon.
- (iii) Lisäksi laitoksen olisi tunnistettava siihen kohdistuvat tai mahdollisesti kohdistuvat merkittävät riskit, jotka liittyvät omistussuosiin, tytäryhtiöihin ja

³¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 575/2013 täydentämisestä luottolaitosten maksuvalmiusvaatimuksen osalta 10.10.2014 annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2015/61 artiklan 25 kohdat 2 ja 3 (EUVL L 11, 17.1.2015, s. 1).

muihin sidossuhteessa oleviin yhteisöihin rahoitus- tai muilla aloilla, ja otettava ne huomioon ILAAP-menettelyssä.

- (iv) Laitoksen olisi varattava riittävästi likviditeettiä kaikkien olennaisiksi katsottujen riskien varalta tai perusteltava tällaisen likviditeetin puuttuminen.

Riskien tunnistaminen

- 55. Odotuksena on, että kukin laitos luo säännöllisen prosessin olennaisten riskien tunnistamiseksi ja laatii perusteellisen sisäisen riskiluettelon. Laitoksen olisi varmistettava, että riskiluettelo on ajan tasalla ja että siihen sisältyvät kaikki sen oman määritelmän mukaan olennaiset riskit. Säännöllisen, vähintään vuosittaisen päivityksen lisäksi laitoksen olisi tarkistettava luettelo aina tarvittaessa ja lisättävä siihen uusia olennaisia riskejä esimerkiksi uuden tuotteen käyttöönoton tai uuden liiketoiminnan aloittamisen yhteydessä.
- 56. Riskit olisi tunnistettava kattavasti, ja tunnistamisessa olisi otettava huomioon sekä taloudellinen että normatiivinen näkökulma. Vallitsevien riskien lisäksi huomioon olisi otettava myös mahdolliset tulevat riskit ja niiden keskittymät³², joita saattaa syntyä liiketoimintastrategian toteuttamisesta tai liiketoimintaympäristön muutoksista.
- 57. Riskit olisi tunnistettava täysimääräisinä eli soveltamatta niihin mitään vähentämistoimia. Vähentämistoimien vaikuttavuus olisi arvioitava erikseen.³³
- 58. Varjopankkiyhteisöihin liittyvien vastuiden rajoittamista koskevien EPV:n ohjeiden (EBA/GL/2015/20) mukaisesti laitoksen olisi tunnistettava osana riskien kartoitusta varjopankkiyhteisöihin liittyvät vastuut sekä kaikki niistä aiheutuvat mahdolliset riskit ja niiden vaikutukset.
- 59. Laitoksen johdon vastuulla on päättää, minkä tyyppiset riskit katsotaan olennaisiksi ja mitkä olennaisista riskeistä tulisi kattaa likviditeetillä, sekä perustella, miksi tiettyä laitokseen kohdistuvaa riskiä ei katsota olennaiseksi.

Riskiluettelo

- 60. Odotuksena on, että laitos määrittää riskiluettelon laatimista varten itse oman sisäinen riskiluokituksensa sen sijaan, että se noudattaisi jotakin sääntelyssä käytettävää riskiluokittelua sellaisenaan.
- 61. Riskiluettelossa tulisi ottaa huomioon myös sellaiset olennaiset riskit, jotka johtuvat laitoksen omistusosuuksista, tytäryhtiöistä ja muista sidossuhteesta

³² Tämä tarkoittaa paitsi samaan riskiluokkaan kuuluvien riskien myös eri riskiluokkiin kuuluvien riskien keskittymiä.

³³ Vähentämistoimia ei siis huomioida riskien tunnistusprosessissa, mutta riskien kattamiseksi tarvittavan likviditeetin määrän määrittämisessä ne sitä vastoin tulisi ottaa huomioon.

olevista yhteisöistä rahoitus- tai muilla aloilla: esimerkiksi ryhmän sisäinen riski, maineriski ja operatiiviset riskit sekä erilaisista tukilupausten aiheuttavat riskit.

62. Tällaisten riskien tunnistuksessa ei pitäisi keskittyä ainoastaan suoraan omistussuhteista johtuviin riskeihin, vaan laitoksen odotetaan tunnistavan, ymmärtävän ja mittaavan myös merkittävät liittämissuhteet ja ottavan ne huomioon sisäisessä riskiluokituksessa riippumatta siitä, ovatko niiden lähteenä olevat yhteisöt vakavaraisuusvalvonnan piirissä vai eivät. Näiden riskien analyysin perusteellisuuden tulisi määräytyä laitoksen liiketoiminnan ja riskienhallinnan mukaan.
63. Odotuksena on, että laitos tarkastelee analyysissään kullakin aikavälillä (myös päivän sisäisellä) olennaisia tuotteita, asiakkaita ja sopimuksia (kynnysarvoja) sekä maturiteettinäkökulmasta että vastapuolten käyttäytymisen kannalta. Riskejä saattaa aiheutua esimerkiksi likviditeetin ulosvirtausten kasvusta, sisäänvirtausten vähenemisestä tai likvidien varojen likviditeetti-arvon alenemisesta. Huomiota olisikin kiinnitettävä yhtä lailla taseessa oleviin kuin taseen ulkopuolisiin eriin, unohtamatta vaikutuksia mahdolliseen likviditeettiin tilanteessa, jossa tarvitaan lisävakuuksia markkinakehityksen tai oman luottokelpoisuuden heikkenemisen vuoksi (myös kun omia velkapapereita ostetaan vapaaehtoisesti takaisin markkinoille pääsyn helpottamiseksi).
64. Ehdolliseen likviditeettiin liittyviä riskejä voi aiheutua muun muassa takaisinostosopimuksista ja irtisanomisajaltaan yli 30 päivän talletuksista sekä muista (innovatiivisista) rahoitusinstrumenteista, joihin sisältyy maturiteettia muuttava osto-optio. Riskejä aiheutuu myös esimerkiksi vakuudenvaihtosopimuksista, joilla voidaan vaikuttaa likvidien varojen määrään ja koostumukseen. Odotuksena on, että kaikki tällaiset riskit määritetään selkeästi ja sisällytetään riski-indikaattoreihin.
65. Useassa maassa toimivien laitosten tulisi sisällyttää ILAAP-menettelyynsä arvio mahdollisista esteistä, jotka rajoittavat likvidien varojen siirtämistä yhteisöstä, maasta ja valuutasta toiseen, sekä laskelma näiden esteiden vaikutuksesta likviditeetin saatavuuteen koko ryhmässä.
66. Odotuksena on, että ILAAP-menettelyyn sisältyy asianmukainen prosessi sen määrittämiseksi, mitkä valuutat ovat olennaisia likviditeettiriskin ja/tai varainhankintariskin kannalta, ja tilanteen seuraamiseksi. Laitoksen olisi määritettävä selkeästi kaikki sellaiset olennaiset likviditeetti- ja varainhankintariskit (myös valtorajat ylittävistä toiminnasta aiheutuvat riskit), jotka ovat (osaksi) eri valuutan määräisiä kuin niiden varalta pidettävä maksuvalmiuspuskuri. ILAAP-menettelyssä tällaiset riskit olisi laskettava kaikista olennaisiksi katsotuista valuutoista niin normaalitilanteessa (taseen positiot ja valuuttaerot) kuin häiriötilanteessakin (valuuttamääräisten likvidien varojen arvo suhteessa valuuttamääräisten nettoulosvirtausten arvoon häiriötilanteessa).

Periaate 5: Sisäiset likviditeettipuskurit ovat laadukkaita ja ne on selkeästi määritelty, ja sisäiset vakaat varainhankintalähteet on selkeästi määritelty

- (i) Odotuksena on, että laitos määrittelee sisäiset likviditeettipuskurit ja vakaat varainhankinnan lähteet sekä arvioi ja ylläpitää niitä taloudellisesta näkökulmasta. Sisäisten likviditeettipuskurien määritelmän tulisi sopia yhteen laitoksen käyttämän taloudellisen likviditeetin riittävyyden määritelmän ja laitoksen omien riskilaskelmien kanssa.³⁴
- (ii) Sisäisten likviditeettipuskurien olisi oltava hyvälaatuisia, ja niiden määrittelyssä olisi noudatettava varovaisuutta. Laitoksen tulisi osoittaa selkeästi, miten sisäisellä likviditeetillä voidaan kattaa riskejä siten, että varmistetaan laitoksen toiminnan jatkuvuus.
- (iii) Varainhankinnan lähteiden tulisi olla vakaita, jotta liiketoiminnan jatkuvuus voidaan varmistaa myös pidemmällä aikavälillä.

Sisäisten likviditeettipuskurien määrittely

67. Odotuksena on, että laitos määrittelee likviditeetin riittävyyden arviointia varten varovaisuutta noudattaen, mitkä varat ja tulevat likviditeetin sisäänvirtaukset voidaan lukea käytettävissä olevaan likviditeettiin. Sisäisen määritelmän tulisi perustua siihen, miten todennäköisesti kutakin likviditeetin lähdeä käytettäisiin normaalitilanteessa ja häiriötilanteessa. Likviditeettiriskien kattamiseen käytettävien likviditeettipuskurien tavoitekoostumuksesta olisi laadittava yksiselitteiset sisäiset linjaukset. Laitoksen tulisi varsinkin eritellä yhtäältä varat, jotka erittäin todennäköisesti säilyttävät likvidiytensä myös häiriötilanteessa, ja toisaalta varat, joita voidaan käyttää vain keskuspankkirahoituksen vakuutena. Kummankintyyppisille varoille tulisi asettaa sisäiset limiitit, ja likviditeettipuskurien tavoitekoon ja eri aikajännteillä (vähintään vuoteen asti) ilmenevien mahdollisten likviditeettiriskien suuruuden välillä tulisi olla selkeä yhteys.

Sisäisten vakaiden varainhankintalähteiden määrittely

68. Odotuksena on, että laitos määrittelee varovaisuutta noudattaen varainhankintansa kestävyuden arviointia varten, mitä varainhankinnan lähteitä voidaan pitää vakaina. Määrittelyä varten olisi muodostettava vastapuolten

³⁴ Likviditeettipuskureita ja selviytymisjaksoja koskevissa Euroopan pankkivalvontaviranomaisten komitean ohjeissa (Guidelines on Liquidity Buffers & Survival Periods) sisäinen likviditeettipuskuri määritellään ylimääräiseksi likviditeetiksi, joka on suoraan käytettävissä heikentyneessä likviditeettitilanteessa tietyn lyhyen ajan kuluessa. Kyseessä on siis nopeasti käytettävissä oleva likviditeettireservi, jonka käyttöön stressitilanteessa on varauduttu. Likviditeettipuskurin määrittämisessä tulisi ottaa huomioon myös stressiskenaarion vaativuus ja luonne, selviytymisjakson pituus sekä puskuriin sisältyvien varojen ominaisuudet.

käyttäytymiseen liittyvien oletusten pohjalta yksiselitteinen sisäinen näkemys talletusten pysyvyydestä ja kassavirtojen tyypillisestä kehitysprofiilista. Laitoksen tulisi arvioida varainhankintansa vakautta sen pohjalta, miten hyvin (tai huonosti) varainhankinta on hajautettu sen eri lähteiden, markkinoiden ja tuotteiden välille. Lisäksi sen olisi arvioitava rahoituksensaantimahdollisuuksiaan paitsi volyymin myös varainhankinnan hinnoittelun kannalta, ja arvioissa tulisi ottaa huomioon varojen vakuussidonnaisuus arviointihetkellä ja sen odotetut muutokset varainhankintasuunnitelman toteutuksen aikana.

Periaate 6: ILAAP-menettelyssä käytettävät riskien laskentamenetelmät ovat asianmukaiset ja yhtenäiset, ja ne validoidaan riippumattomasti

- (i) Laitoksen vastuulla on huolehtia siitä, että sillä on käytössä omiin erityisolosuhteisiinsa sopivat riskien laskentamenetelmät sekä taloudellisesta että normatiivisesta näkökulmasta. Lisäksi laitoksen odotetaan käyttävän asianmukaisia menetelmiä, jotta se pystyy omissa epäsuotuisissa skenaarioissaan laskemaan mahdolliset tulevat likviditeettiaseman ja varainhankintatilanteen muutokset normatiivisesta näkökulmasta. Laskentamenetelmissä tulisi noudattaa varovaisuutta molemmissa näkökulmissa, jotta harvinaiset tai ääritapahtumat otetaan huomioon asianmukaisesti.
- (ii) Keskeisten parametrien ja oletusten tulisi olla yhtenäisiä koko ryhmässä ja kaikissa riskityypeissä. Kaikille riskien laskentamenetelmille tulisi tehdä riippumaton sisäinen validointi. Laitoksen tulisi luoda ja toteuttaa tehokas tietojen laadunvarmistusjärjestelmä.

Kattava riskien laskenta

- 69. ILAAP-menettelyssä tulisi varmistaa, että riskit, joita laitokseen kohdistuu tai saattaa kohdistua, lasketaan riittävän tarkasti. Laitoksen olisi huolehdittava, että sen käyttämät laskentamenetelmät sopivat sen omiin erityisolosuhteisiin eli ne on mitoitettu sen koon ja toiminnan monimutkaisuuden, riskinottohalun, liiketoimintamallin, riskiprofiilin sekä markkinaodotusten mukaan.
- 70. Arviossa ei tulisi jättää huomiotta sellaisiakaan riskejä, joita on hankala mitata tai joista ei ole saatavilla tarvittavia tietoja.³⁵ Tällaisissa tapauksissa laitoksen tulisi määrittää varovaisuutta noudattaen riittävät riskiluvut, ottaa huomioon

³⁵ Tiettyjä riskejä on hankala mitata esimerkiksi tietojen tai laskentamenetelmien puuttumisen vuoksi. Näiden riskien arviointia varten laitoksen tulisi kehittää asiantuntija-arvioihin perustuvia tai muita soveltuvia laskentamenetelmiä.

kaikki käytettävissä olevat tiedot ja huolehtia siitä, että riskien laskentamenetelmät ovat asianmukaisia ja yhtenäisiä.³⁶

71. Keskeisiä oletuksia ja parametreja ovat esimerkiksi luottamustaso ja skenaarioiden pohjaoletukset.

Varovaisuuden noudattaminen

72. Taloudellisen ja normatiivisen näkökulman mukaisessa riskien laskennassa käytettyjen menetelmien ja oletusten tulisi olla luotettavia, riittävän vakaita ja riskiherkkiä, ja niissä tulisi noudattaa varovaisuutta siinä määrin, että ne mittaavat myös harvoin esiintyviä likviditeetin ulosvirtauksia. Riskien laskentamenetelmistä johtuva epävarmuus tulisi ottaa huomioon noudattamalla entistä suurempaa varovaisuutta.

Riskien laskentamenetelmien valinta

73. Laitos vastaa itse siitä, että sen riskien mittaamisessa ja riskiennusteiden laadinnassa käyttämät menetelmät ovat asianmukaisia. Näissä ohjeissa ei pyritä ohjaamaan laskentamenetelmien valintaa. Laitos voi siis itse päättää, käyttääkö se riskien laskennassa esimerkiksi pilarin 1 mukaisia menetelmiä (joita on mahdollisesti mukautettu esim. keskittymäriskin huomioimiseksi), stressitestien tuloksia vai muita menetelmiä (kuten moniskenaariomenetelmää).
74. Kaikkien käytettyjen menetelmien tulisi sopia yhteen keskenään sekä tarkasteltavan aikajänteen ja likviditeetin ja vakaan rahoituksen määritelmien kanssa. Menetelmillä tulisi pystyä laskemaan laitokseen kohdistuvat riskit asianmukaisesti ja varovaisuutta noudattaen. Myös suhteellisuusperiaate tulisi ottaa huomioon, eli mitä suurempi tai rakenteeltaan monimutkaisempi laitos on ja mitä monimutkaisempia sen riskit ovat, sitä kehittyneempiä laskentamenetelmiä riskien määrittämiseksi tarvitaan.
75. Laitoksen ei kuitenkaan tulisi valita sellaisia riskien laskentamenetelmiä, joita se ei hahmota kokonaisuudessaan eikä sen vuoksi myöskään käytä sisäisessä riskienhallinnassaan ja päätöksenteossaan. Laitoksen tulisi pystyä osoittamaan, että riskienhallintamenetelmät ovat sen erityisolosuhteiden ja riskiprofiilin kannalta riittävät. Ulkopuolisilta palveluntarjoajilta hankittuja malleja ei siis tulisi ottaa käyttöön ennen kuin laitos on varmistunut siitä, että se hahmottaa mallin kaikilta osin ja että malli on sen liiketoiminnan ja riskiprofiilin kannalta sopiva.

³⁶ Vaikeammin mitattavien riskien laskennan lähtökohtien tulisi olla mahdollisimman yhdenmukaisia riskien mittaamisessa käytettävien yleisten oletusten kanssa ja olla niihin nähden mahdollisimman vertailukelpoisia. Laitoksen tulisi varmistaa, että tällaiset riskit on asianmukaisesti sisällytetty riskien hallinta- ja valvontaprosesseihin riippumatta siitä, onko riskejä mitattu käyttämällä tavanomaisia malleja tai skenaarioanalyysijä vai onko tiedot saatu muiden estimaattien avulla.

Tietojen laadun varmistus

76. Odotuksena on, että laitos ottaa käyttöön riittävät prosessit ja valvontamekanismit tietojen laadun³⁷ varmistamiseksi. Laadunvarmistusjärjestelyllä tulisi varmistaa päätöksenteon tukena käytettävien riskitietojen luotettavuus, ja siinä tulisi ottaa huomioon kaikki riskitietoihin ja tietojen laatuun liittyvät olennaiset näkökohdat.

Riippumaton validointi

77. Odotuksena on, että ILAAP-menettelyssä käytettäville riskien laskentamenetelmille tehdään säännöllisin väliajoin riippumaton sisäinen³⁸ validointi. Validoinnissa tulisi noudattaa oikeasuhteisesti pilarin 1 vaatimusten laskennassa käytettävien sisäisten mallien validointiperiaatteita ja ottaa huomioon mitattavien riskien olennaisuus ja riskien laskentamenetelmän monimutkaisuus.
78. Riskien laskentamenetelmien kehittämisen ja validoinnin keskinäinen riippumattomuus voidaan varmistaa erilaisilla järjestelyillä laitoksen koosta ja sen rakenteen monimutkaisuudesta riippuen. Laitoksen odotetaan kuitenkin noudattavan erillisten puolustuslinjojen periaatetta, eli sisäisen tarkastuksen ei tulisi olla vastuussa riippumattoman validoinnin toteuttamisesta.
79. Validointiprosessin kokonaistulokset tulisi raportoida toimivalle johdolle ja hallitukselle, niitä tulisi käyttää laskentamenetelmien säännöllisessä tarkistamisessa, ja ne tulisi ottaa huomioon likviditeetin riittävyden arvioinnissa.

Esimerkki 6.1.

Riippumattoman validoinnin järjestäminen

Jotta ILAAP-menettelyssä käytettävät riskien laskentamenetelmät validoidaan riippumattomasti ja suhteellisuusperiaatteen mukaisesti, laitoksen tulisi ottaa huomioon EKP:n julkaisemien alustavien sisäisten mallien ohjeiden yleisosa.

Laitoksen olisi järjestettävä validointitoiminto siten, että se on riippumaton riskien laskentamenetelmien kehittämisprosessista (johon kuuluvat menetelmien suunnittelu, kehittäminen, toteutus ja seuranta). Riippumattomuus voidaan toteuttaa laitoksen riskien luonteen, laajuuden ja monimuotoisuuden mukaan jollakin seuraavista tavoista:

---

³⁷ Tietojen laadun osatekijöitä ovat esimerkiksi tietojen kattavuus, tarkkuus, yhdenmukaisuus, oikea-aikaisuus, yksikäsitteisyys, validius ja jäljitettävyyys. Lisätietoja on EKP:n helmikuussa 2017 julkaisemissa alustavissa sisäisten mallien erityisarviointia koskeissa ohjeissa (draft [ECB Guide for the Targeted Review of Internal Models \(TRIM\)](#)).

³⁸ Tässä yhteydessä "sisäinen" ei tarkoita, että laitoksen odotetaan suorittavan kaikki validointitoimet itse. Kuten sisäisen tarkastuksenkin kohdalla, "sisäinen" viittaa siihen, että laitos on vastuussa prosessista.

- erilliset validointi- ja kehittämissyksiköt, jotka raportoivat toimivan johdon eri jäsenille
- erilliset validointi- ja kehittämissyksiköt, jotka raportoivat samalle toimivan johdon jäsenelle
- yhteinen yksikkö, mutta validoinnista vastaavat eri henkilöt kuin kehittämisestä.

Periaate 7: Säännöllisillä stressitesteillä pyritään varmistamaan likviditeetin riittävyys epäsuotuisissakin olosuhteissa

- EKP:n odotuksena on, että laitos arvioi heikkouksiaan vähintään vuosittain ja tarpeen mukaan tiheämminkin. Arviossa tulee ottaa huomioon koko laitoksen laajuudelta kaikki sellaiset olennaiset riskit ja heikkoudet, joita laitoksen liiketoimintamallista ja liiketoimintaympäristöstä aiheutuu makrotalouden ja rahoitusjärjestelmän häiriötilanteissa. Arvion perusteella laitoksen tulisi määrittää tarkoituksenmukainen stressitestaushjelma sekä normatiivisesta että taloudellisesta näkökulmasta.
- Osana stressitestaushjelmaa laitoksen tulisi määrittää kummastakin näkökulmasta ja laitoksen muiden stressitestien pohjalta epäsuotuisat skenaariot. Odotuksena on, että vakavien mutta uskottavien makrotaloudellisten oletusten soveltaminen sekä laitoksen tärkeimpiin heikkouksiin keskittyminen vaikuttavat olennaisesti sekä sisäisten määritelmien että vakavaraisuussäntelyn mukaiseen maksuvalmiusasemaan. Laitoksen olisi lisäksi toteutettava käänteisiä stressitestejä toimintansa edellyttämässä laajuudessa.
- Laitoksen tulisi jatkuvan seurannan avulla kartoittaa mahdollisia uusia uhkia, heikkouksia ja toimintaympäristön muutoksia ja arvioida vähintään neljännesvuosittain, ovatko stressitestien skenaariot edelleen asianmukaisia, sekä muuttaa niitä tarvittaessa. Tiedot skenaarioiden vaikutuksesta tulisi päivittää säännöllisesti (esim. neljännesvuosittain). Jos tapahtuu olennaisia muutoksia, laitoksen tulisi arvioida niiden mahdolliset vaikutukset likviditeetin riittävyyteen vuoden aikana.

Stressitestaushjelman määrittäminen

- Odotuksena on, että laitos ottaa stressitestaushjelmaa määrittäessään huomioon sekä normatiivisen että taloudellisen näkökulman. Ohjelmassa tulisi ottaa huomioon erilaiset aikajänteet (myös päivänsisäinen) ja todenmukainen valuuttajakauma. Laitoksen tulisi käyttää sisäisten stressiskenaarioidensa ja herkkyysoletustensa määrittelyssä laajoja tietoja toteutuneista ja oletetuista häiriötilanteista. On laitoksen omalla vastuulla laatia skenaariot ja herkkyysoletukset omaan tilanteeseensa parhaiten sopivalla tavalla sekä

määrittää niiden perusteella likviditeetin sisään- ja ulosvirtaukset ja likvidien varojen likviditeettiarvot. Normatiivinen näkökulma tulisi ottaa huomioon stressitestausohjelmassa siten, että häiriöiden vaikutus arvioidujen sääntelyperusteisten suhdelukujen (esim. maksuvalmiusvaatimuksen) kehitykseen analysoidaan eri ajankohtina kohdan 46 mukaisesti.

81. Kun laitos määrittelee stressitestiskenaarioita, sen tulisi ottaa huomioon liiketoimintamalliinsa, riskiprofiiliinsa ja ulkoisiin olosuhteisiinsa liittyvät keskeiset heikkoutensa. Skenaarioissa tulisi käyttää herkkyysohjeita ja muista stressitesteistä saatuja tietoja laitoksen keskeisistä heikkouksista.
82. Likviditeetin siirrettävyys voi häiriötilanteessa olla paljonkin heikompi kuin normaalitilanteessa, joten jos laitoksella on merkittävää rajat ylittävää toimintaa, sen tulisi arvioida likviditeetin siirrettävyys ryhmän sisällä ja ottaa se huomioon stressitestausohjelmassaan. Laitoksen tulisi analysoida, miten häiriötilanteen tuomat lisäesteet vaikuttavat likviditeetin siirrettävyyteen erityisesti euroalueen ulkopuolisten toimintojen kohdalla ja miten todennäköisiä lisäesteet ovat. Laitoksen tulisi myös valmistella tällaisen tilanteen varalle korjaus- ja varautumistoimia.

Epäsuotuisien skenaarioiden oletusten vakavuusaste

83. Perusskenaarion tulisi perustua olosuhteisiin, joiden perusteella likviditeetin sisään- ja ulosvirtausten, riskien toteutumisasteen ja muiden tekijöiden voidaan uskottavasti olettaa kehittyvän laitoksen liiketoimintastrategiaan nähden odotetusti.
84. Epäsuotuisissa skenaarioissa laitoksen tulisi olettaa kehityksen olevan poikkeuksellisen epäsuotuisaa mutta edelleen uskottavaa. Epäsuotuisa vaikutus likviditeettitilanteeseen tulisi olettaa riittävän suureksi: oletetun kehityksen tulisi olla laitoksen näkökulmasta yhtä epäsuotuisaa kuin kriisitilanteessa, joka vaikuttaisi laitoksen vakavaraisuuden kannalta tärkeimpiin markkinoihin, tekijöihin tai liiketoiminta-alueisiin.
85. Epäsuotuisaan skenaarioon tulisi sisältyä riittävän vakavia talouden laskusuhdanteita, markkinoiden toimintahäiriöitä ja rahoitusmarkkinasokkeja, laitoskohtaisia heikkouksia, varainhankinnan keskittymäriskien toteutumistilanteita sekä näiden tekijöiden uskottavia yhdistelmiä³⁹.

Johdonmukaisuus ja tärkeimpien heikkouksien testaaminen

86. Stressitestauksessa laitoksen tulisi keskittyä keskeisiin heikkouksiinsa määritellössään mahdollisimman uskottavia epäsuotuisia skenaarioita. ILAAP-

---

³⁹ Riittävä skenaarioiden määrä riippuu muun muassa laitoksen riskiprofiilista. Yleensä tarvitaan useita epäsuotuisia skenaarioita, jotta erilaisten riskiyhdistelmien vaikutukset saadaan esiin.

ja ICAAP-menettelyjen stressitestit tulisi kytkeä toisiinsa, eli kummassakin olisi otettava huomioon toisen testin pohjaoletukset, tulokset ja suunnitellut johdon toimet. Jos esimerkiksi ILAAP-menettelyn stressitestissä luottomarginaaliin tai likviditeettipuskurin sisältämän omaisuuserän luokitukseen kohdistetaan häiriö, vaikutus tulisi ottaa huomioon ICAAP-menettelyn stressitesteissä ja päinvastoin.

Käänteiset stressitestit

87. Odotuksena on, että sellaisten stressitestien lisäksi, joissa arvioidaan tiettyjen oletusten vaikutusta maksuvalmiusasemaan, laitos toteuttaa myös käänteisiä stressitestejä. Niissä lähdetään liikkeelle siitä, että määritetään ennalta lopputulos, kuten tilanne, jossa laitoksen liiketoimintamallia ei voida enää toteuttaa.⁴⁰
88. Käänteisten stressitestien avulla tulisi testata, ovatko ILAAP-menettelyn oletukset riittävän kattavia ja onko niissä noudatettu riittävää varovaisuutta. Käänteisiä stressitestejä tulisi suorittaa vähintään vuosittain. Skenaarioiden todennäköisyydestä riippuen niihin voi olla tarpeen reagoida viipymättä ILAAP-menettelyssä valmistelemalla tai käynnistämällä johdon toimia, joilla estetään yhden tai useamman ILAAP-menettelyssä arvioidun käänteisen stressitestiskenaarion toteutumisesta johtuva elvytystilanne. ILAAP-menettelyn yhteydessä toteutettavia käänteisiä stressitestejä voidaan lisäksi pitää lähtökohtana elvytysuunnitelmaa varten kehitettäville skenaarioille⁴¹. Niistä on tarkempia tietoja aihetta koskevissa EPV:n ja Baselin pankkivalvontakomitean ohjeissa.

Esimerkki 7.1.

ICAAP- ja ILAAP-menettelyissä käytettyjen stressitestien välinen suhde

Laitoksen tulisi arvioida skenaarioiden mahdollinen vaikutus sekä pääoman että likviditeetin riittävyteen ja mahdolliset kerrannaisvaikutukset. Huomioon tulisi ottaa etenkin varojen realisoinnista syntyvät tappiot ja varainhankintakustannusten kasvu häiriökausina.

Esimerkki 7.2.

Käänteiset stressitestit

Käänteisissä stressitesteissä laitos määrittää, miten korkea talletusten ulosvirtausaste saisi likviditeettipuskurit ja muut ehdollisen varainhankinnan lähteet

⁴⁰ Ks. EPV:n ohjeet laitosten stressitestauksesta (EBA/GL/2018/04).

⁴¹ Kuten elvytysuunnitelmiin sisällytettäviä eri skenaarioita koskevissa EPV:n ohjeissa (EBA/GL/2014/06) todetaan, skenaariot tulisi laatia niin, että niissä päädytään lähes maksukyvyttömyyteen eli tilanteeseen, jossa laitoksen tai ryhmän liiketoimintamallia ei voida enää toteuttaa ilman onnistuneita elvytystoimia.

ehtymään. Pohjana se käyttää oletuksia talletusten ulosvirtauksesta ja muista riskitekijöistä (esim. laitoksen luottoluokituksen heikkeneminen ja omien velkapapereiden takaisinosto). Alla olevassa taulukossa esitetään esimerkkilaitoksen ulosvirtausasteet kolmessa eri skenaariossa.

	Skenaario 1	Skenaario 2	Skenaario 3
Oletettu talletusten ulosvirtausaste			
Yksityisasiakkaiden talletukset	49 %	7 %	10 %
Yrityisasiakkaiden talletukset	33 %	63 %	60 %
Rahoituslaitosten talletukset	62 %	91 %	94 %
Muita oletuksia (esimerkkejä)			
Luokituksen lasku	4 pykälää	4 pykälää	4 pykälää
Velkainstrumenttien takaisinosto	0 %	15 %	15 %

Laitoksen tulisi määrittää tällaisten skenaarioiden toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisten korjaavien toimien tarve.

Esimerkki 7.3.

Epäsuotuisan skenaarion kalibrointi

Epäsuotuisissa skenaarioissa otetaan huomioon aiempi markkinoille pääsyn ja asiakaskäyttötymisen kehitys paitsi laitoksen omien kokemusten pohjalta myös laajemmin. Skenaarioiden suunnittelussa ei myöskään nojauduta pelkästään aiempaan kehitykseen, varsinkaan silloin, kun tiedot aiemmasta kehityksestä antavat vääristyneen kuvan (esim. julkisen rahoitustuen vuoksi). Sen vuoksi sisään- ja ulosvirtausten stressitestaustilanteita ja likvidien varojen arvoon sovellettavia aliarvostuksia ei voida määrittää kovin tarkasti.

Laitoksella voisi olla epäsuotuisat skenaariot sekä tilanteista, joissa liiketoimintaa pystytään jatkamaan, että tilanteista, joissa ei voida välttää liiketoimintamallin vakavaa häiriintymistä. Skenaariossa, jossa liiketoimintaa pystytään jatkamaan, normaali toiminta jatkuu, mutta luottosalkusta kertyy vain vähän likvidejä varoja, on turvaututtava pääasiassa jälkimarkkinakelpoisista omaisuuseristä saatavaan likviditeettiin ja omia velkapapereita ostetaan takaisin markkinarahoituksen saannin jatkuvuuden turvaamiseksi. Skenaarioissa, joissa liiketoimintamalli häiriintyy vakavasti, omaisuuserien luonti keskeytyy, osinkojen ja lisäetujen maksaminen keskeytyy, keskuspankkirahoituksen ja muun likviditeetin hankkimiseksi käytetään mitä tahansa käsillä olevia vakuuskelpoisia omaisuuseriä ja omien velkapapereiden tai oman pääoman ehtoisten instrumenttien osto-optiot jätetään käyttämättä.

3 Sanasto

Elvytysuunnitelma

Pankkien elvytys- ja kriisintarkaisudirektiivin⁴² artiklan 5 mukainen suunnitelma, jonka laitos laatii ja jota se ylläpitää.

Epäsuotuisa skenaario

Kokonaisuus, jossa yhdistyy joukko vakavia markkinahäiriöitä ja muunlaisia makrotalouden ja rahoitusmarkkinoiden sekä muiden ulkoisten ja sisäisten tekijöiden epäsuotuisaa kehitystä koskevia oletuksia ja jonka avulla pyritään arvioimaan laitoksen likviditeetin riittävyttä häiriötilanteissa keskipitkällä aikavälillä. Sisäisten ja ulkoisten tekijöiden oletettujen kehityskulkujen tulisi olla keskenään johdonmukaisia, ja niiden tulisi olla vakavia mutta silti uskottavia ja kuvastaa laitoksen olennaisimmiksi määrittämiä riskejä ja heikkouksia.

ILAAP-menettely

Sisäisen likviditeetin riittävyyden arviointimenettely. Vakavaraisuusdirektiivin artiklan 86 mukaan ”toimivaltaisten viranomaisten on huolehdittava siitä, että laitosten käytössä on tehokkaat strategiat, toimintatavat, menettelyt ja järjestelmät, joilla tunnistetaan, mitataan, hallitaan ja valvotaan likviditeettiriskiä tarkoituksenmukaisten ajanjaksojen ajan, myös päivänsisäisesti, sen varmistamiseksi, että laitokset säilyttävät riittäväntasoiset likviditeettipuskurit”.

ILAAP-menettelyn rakenne

ILAAP-menettelyn eri osatekijät ja niiden väliset suhteet. Laitoksen tulisi varmistaa, että menettelyn eri osat sopivat yhteen ja menettely on kiinteä osa laitoksen hallinnointijärjestelyjä. ILAAP-dokumentaation osana tulisi kuvata menettelyn kokonaisrakenne. Kuvauksesta tulisi selvittää, miten menettely integroidaan laitoksen toimintaan ja miten sen tuloksia hyödynnetään.

ILAAP-menettelyn tulokset

Kaikki tiedot, jotka on saatu ILAAP-menettelyn avulla ja joita voidaan hyödyntää laitoksen päätöksenteossa.

Johdon likviditeettipuskuri

Sääntely- ja valvontavaatimusten mukaisen vähimmäismaksuvalmiusaseman sekä laitoksen sisäiset likviditeettitarpeet ylittävä likviditeetin määrä, jonka turvin laitos voi pitkäjänteisesti seurata liiketoimintamalliaan ja pystyy joustavasti hyödyntämään tarjoutuvia liiketoimintamahdollisuuksia vaarantamatta likviditeetin riittävyttä.

Johdon toimet

Johdon toimilla tarkoitetaan varainhankintaa ja muita toimia, joita laitoksen johto

⁴² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisintarkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (EUVL L 173, 12.6.2014, s. 190).

toteuttaa, jotta laitoksen maksuvalmiusasema/varainhankintatilanne pysyy yhteensopivana riskinottohalun kanssa⁴³.

Julkiset varainhankintalähteet

Kaikki julkisen sektorin suoraan tai välillisesti tarjoamat varainhankintalähteet, jotka on määritelty luottolaitosten varainhankintasuunnitelmien yhdenmukaisista määritelmistä ja raportointilomakkeista suosituksen EJRK/2012/02 suosituksen A kohdan 4 mukaisesti annettujen EPV:n ohjeiden EBA/GL/2014/04 liitteessä 1.

Keskipitkä aikaväli

Lyhyttä aikaväliä pidempi aikajänne, joka likviditeetin riittävyyden tarkastelussa tarkoittaa vähintään seuraavaa vuotta ja varainhankintatilanteen tarkastelussa kolmea seuraavaa vuotta.

Kustannusten ja hyötyjen kohdentaminen

Laitoksen strategioihin, toimintatapoihin, menettelyihin ja järjestelmiin sisältyvä mekanismi, jonka avulla kohdennetaan likviditeettiin liittyvät kustannukset, hyödyt ja riskit.

Käänteinen stressitesti

Stressitesti, jossa ensin määritetään haluttu lopputulos (liiketoimintamallin toteaminen elinkelvottomaksi) ja sen jälkeen kartoitetaan mahdollisia lopputulokseen johtaneita skenaarioita ja olosuhteita.

Lausunto likviditeetin riittävydestä

Virallinen lausunto, jossa laitoksen johto esittää arvionsa laitoksen maksuvalmiudesta ja keskeiset perustelut näkemykselleen.

Likviditeetin riittävyys

Laitoksen riskien ja niiden kattamiseksi käytettävissä olevan likviditeetin välinen suhde. ILAAP-menettelyn tarkoitus on huolehtia sekä taloudellisesta että normatiivisesta näkökulmasta siitä, että laitoksella on kaikissa tilanteissa riittävästi likviditeettiä toimintansa jatkuvuuden turvaamiseksi keskipitkällä aikavälillä.

Limittijärjestelmä

Laitoksen liiketoimintastrategian ja riskinottohalun mukaan määritetty ja dokumentoitu monitasoinen raja-arvojärjestelmä, jonka avulla riskejä ja tappioita pyritään rajoittamaan likviditeetin riittävyyttä koskevien tavoitteiden mukaisesti. Riskinoton rajat tulisi määrittää esimerkiksi eri riskityypeille, liiketoiminta-alueille, tuotteille ja ryhmän yhteisöille.

Oleellinen riski

Sellainen likviditeettiin liittyvä epäsuotuisan kehityksen riski, jolla laitoksen sisäisen määritelmän mukaan on oleellinen vaikutus laitoksen yleiseen riskiprofiiliin ja joka siten voi vaikuttaa sen likviditeetin riittävyyteen.

---

⁴³ Lisätietoja johdon toimista on laitosten stressitestausta koskevien EPV:n ohjeiden jaksossa 4.8.2 (EBA/GL/2018/04).

Perusskenaario

Kokonaisuus, jossa yhdistyy joukko makrotalouden ja rahoitusmarkkinoiden sekä muiden ulkoisten ja sisäisten tekijöiden odotettua kehitystä koskevia oletuksia ja jonka avulla pyritään arvioimaan laitoksen likviditeetin riittävyyttä. Perusskenaarion tulisi sopia yhteen laitoksen liiketoimintasuunnitelmien ja budjetin kanssa.

Riskien mittaaminen

Menettely, jolla pyritään määrittämään tunnistettujen riskien suuruus käyttämällä riskilukujen laskentaa varten kehitettyjä menetelmiä ja jonka pohjalta voidaan vertailla eri riskien suuruutta ja suhteuttaa ne laitoksen käytettävissä olevaan likviditeettiin.

Riskien tunnistaminen täysimääräisinä

Periaate, jonka mukaan riskit tunnistetaan kokonaisuudessaan ottamatta huomioon niiden mahdollisia vähentämistoimia.

Riskien tunnistaminen

Säännöllisesti toistuva menettely sellaisten riskien tunnistamiseksi, jotka ovat tai saattavat olla laitokselle olennaisia.

Riskiluettelo

Riskien tunnistamiseen perustuva luettelo riskeistä ja niiden ominaispiirteistä.

Riskiluokittelu

Erialaisten riskien tai riskitekijöiden jako luokkiin, jotta laitos voi arvioida, yhdistää ja hallinnoida riskejä johdonmukaisesti yhteisen nimikkeistön ja kartoituksen pohjalta.

Riskinottohalua koskeva lausunto

Virallinen lausunto, jossa laitoksen johto esittää näkemyksensä siitä, miten suuria ja minkä tyyppisiä riskejä laitos on valmis ottamaan strategisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Riskitoleranssi

Riskitoleranssi viittaa sellaisten riskien tyypeihin ja määriin, joille laitos ei tarkoituksella altista itseään, mutta jotka se hyväksyy tai kykenee kantamaan.

Sisäinen normatiivinen näkökulma

ILAAP-menettelyssä sovellettava näkökulma, josta käsin laitos varmistaa usean vuoden aikajänteellä, että se pystyy jatkuvasti täyttämään kaikki likviditeettiin liittyvät lainsäädäntö- ja valvontavaatimukset sekä muut sisäiset ja ulkoiset likviditeettitarpeet.

Sisäinen taloudellinen näkökulma

ILAAP-menettelyssä sovellettava näkökulma, josta käsin laitos huolehtii likviditeettinsä riittävyydestä varmistamalla, että sen riskit ja odotetut likviditeetin ulosvirtaukset on riittävässä määrin katettu käytettävissä olevalla sisäisellä likviditeetillä.

Sisäinen uudelleentarkastelu ja validointi

Sisäisellä uudelleentarkastelulla tarkoitetaan laajasti niitä tarkastuksia, arvioita ja

raportteja, joiden avulla varmistetaan, että ILAAP-strategiat, -prosessit ja -mallit ovat jatkuvasti luotettavia, kattavia, tehokkaita ja oikeasuhteisia.

Suhteellisuusperiaate

Vakavaraisuusdirektiivin artiklassa 86 esitetty periaate, jonka mukaan ILAAP-menettelyn on oltava oikeassa suhteessa laitosten monimuotoisuuteen, riskiprofiiliin ja toiminnan laajuuteen sekä laitoksen johdon vahvistamaan riskien sietorajaan.

Taloudellisen likviditeetin riittävyys

Taloudelliseen näkökulmaan perustuva laitoksen sisäinen määritelmä sille, milloin laitoksen taloudelliset resurssit (sisäinen likviditeetti) riittävät kattamaan riskit ja odotetut likviditeetin ulosvirtaukset ja varmistamaan liiketoiminnan jatkuvuuden.⁴⁴

Validointi on sisäisen uudelleentarkastelun osa, jossa arvioidaan, pystytäänkö laitoksen käyttämillä riskien laskentamenetelmillä ja riskitiedoilla mittaamaan riittävän hyvin riskien olennaiset piirteet. Laskentamenetelmien validointi tulisi toteuttaa riippumattomasti ja suhteellisuusperiaate huomioiden, ja siinä tulisi noudattaa pilarin 1 (pääoma)vaatimusten laskennassa käytettävien mallien validoinnille asetettuja periaatteita.

Varainhankinnan suunnittelu

Laitoksen sisäinen moniulotteinen prosessi, jonka tuloksena laaditaan varainhankintasuunnitelma. Varainhankintasuunnitelmassa esitetään perusskenaarion ja epäsuotuisten skenaarioiden sekä laitoksen liiketoimintastrategian ja toimintasuunnitelman pohjalta monivuotinen arvio laitoksen varainhankinnan lähteistä. Epäsuotuisten skenaarioiden käyttö on olennaisen tärkeää varainhankinnan suunnittelussa, sillä sen avulla laitos voi varautua toimimaan pitkäkestoistenkin häiriöiden aikana.

---

⁴⁴ Laitoksen on itse otettava käyttöön asianmukaiset riskien laskentamenetelmät. Laitosten ei siis odoteta käyttävän erityisiä taloudellisen likviditeetin malleja.

Lyhenneluettelo ja säädösviitteet

AT1	Ensisijainen lisäpääoma (Additional Tier 1)
EJRK	Euroopan järjestelmäriskikomitea
EKP	Euroopan keskuspankki
EPV	Euroopan pankkiviranomainen
ICAAP	Sisäisen pääoman riittävyyden arviointimenettely
ILAAP	Sisäisen likviditeetin riittävyyden arviointimenettely
YVM	Yhteinen valvontamekanismi

Pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/59/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten elvytys- ja kriisinratkaisukehyksestä sekä neuvoston direktiivin 82/891/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2001/24/EY, 2002/47/EY, 2004/25/EY, 2005/56/EY, 2007/36/EY, 2011/35/EU, 2012/30/EU ja 2013/36/EU ja asetusten (EU) N:o 1093/2010 ja (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta

Vakavaraisuusdirektiivi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU, annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta

© Euroopan keskuspankki, 2018

Postiosoite 60640 Frankfurt am Main, Germany
Puhelin +49 69 1344 0
Internet www.ecb.europa.eu

Kaikki oikeudet pidätetään. Kopiointi on sallittu opetuskäyttöön ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin, kunhan lähde mainitaan.